

**Pedagógiai program
2013.**

Az intézmény neve: VACKOR ÓVODA

Az intézmény címe: 9842 Alsóújlak, Kossuth L. u. 4/a

Az intézmény OM azonosítója:036482

Az intézményvezető neve: Galambosné Bolla Rita

Elfogadta:

Alsóújlak, 2013. június 15.

.....
óvoda nevelő testülete

.....
Szülői Közösség

Egyetértését nyilvánította:

Alsóújlak, 2013. június 15.

.....
óvoda fenntartója

Jóváhagyta:

Alsóújlak, 2013. június 15.

.....
intézményvezető

p.h.

Tartalomjegyzék:

Küldetésnyilatkozat.....	3.
Óvodánk bemutatása.....	4.
Óvodaképünk, gyermekképünk.....	5.
A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	7.
Óvodai nevelésünk célja, alapelveink.....	7.
Az óvodapedagógus szerepe, feladata a gyermeki tevékenységekben.....	9.
A nevelés feladatai.....	10.
Az egészséges életmódra nevelés.....	10.
Egészségfejlesztési programtervünk.....	11.
Az értelmi fejlesztés igénye.....	12.
Egészséges táplálkozás.....	12.
Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és szocializáció.....	13.
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek integrált nevelésének célja.....	15.
Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés.....	16.
Programunk tartalma, tevékenység formák.....	18.
Játék.....	18.
Játékfajták.....	21.
Verselés, mesélés, dramatikus játék.....	23.
Mozgás.....	26.
Mindennapos testnevelés.....	28.
Ének - zene, énekes játékok, gyermektánc.....	33.
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység.....	36.
A külső világ tevékeny megismerése.....	39.
Munka jellegű tevékenységek.....	42.
A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	45.
Az óvodai élet megszervezése.....	48.
Személyi feltételek.....	50.
Tárgyi feltételek.....	52.
Napirend.....	56.
Hetirend.....	59.
A gyermekeket veszélyeztető okok megszüntetése pedagógiai eszközökkel.....	61.
Felzárkóztatás, tehetséggondozás.....	64.
Az SNI gyermekek befogadásával kapcsolatos alapelvünk.....	65.
A SNI gyermek a csoportban.....	67.
A SNI gyermekeknek szóló speciális fejlesztő tevékenységek.....	68.
Az óvoda kapcsolatai.....	70.
A fejlődés elvárható eredményei, jellemzői az óvodáskor végére.....	73.
Ünnepek, hagyományok.....	75.
A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke.....	77.
Legitimációs záradék.....	81.
Törvények.....	82.

Küldetésnyilatkozat

„Óvodás korban magyar mivoltunk épületének mintegy földalatti alapjait kell leraknunk. Minél mélyebbre épül a fundamentum, annál szilárdabb lesz az épület.”

(Kodály Zoltán)

Érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt, családi légkörben a „különbözőség” elfogadása mellett, élménygazdag tevékenységekkel neveljük a ránk bízott gyermekeket.

Fontosnak tartjuk a családi nevelés folytatását, kiegészítését, ugyanakkor azt is, hogy a szülőt tájékoztassuk, ha a gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tartunk szükségesnek.

Nevelőmunkánk keretében gondoskodunk a gyermekek testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről.

A törvény értelmében közreműködünk a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Óvodánk szabad játékkal, mesével és sok mozgással teremt biztonságos közeget a gyermekek számára.

A pedagógiai programunk kialakításához olyan életmódszervezést választottunk alapul, amely megfelel a vegyes életkorú gyermekcsoport adottságainak, s építhetünk az eddig kialakított jó szokásokra, értékekre, hagyományokra.

Céljainkat, feladatainkat, tevékenységeinket az

„ÓVODAI NEVELÉS JÁTÉKKAL, MESÉVEL” c.

választható program alapján fogalmazzuk meg, átformálva a mi helyi adottságainkra, sajátosságainkra.

Az óvodában a játékon és a mesén keresztül tudatos, tervszerű óvónői munka hatására kötetlen, spontán gyermeki tevékenységek, játék, vidám, jó hangulatú ritmikus mozgások alakuljanak ki naponta, ahol a gyermekek vidáman élik napjaikat.

Óvodánk bemutatása

Óvodánkat egy régi iskola átalakításával és bővítésével 1988-ban adták át a falu gyermekeinek, akik addig a szomszéd faluba jártak át óvodába.

Egy csoport szobánk van, mely 25 férőhelyes.

Növekvő mértékű a gyermekek körében a szociális hátrányosság, ezért az óvodának még nagyobb szerepet kell vállalnia a nevelésben, hiszen a gyerekek a nap nagy részét az intézmény keretei között töltik. Olyan óvodai életet alakítunk ki, amely derűssé, ésszerűvé, természetessé, élmény gazdaggá teszi a gyermekek egész napos együttlétét.

Segítő készen állunk a család mellé, a szülőket nevelőpartnerként tiszteljük s törekszünk a gyermekek testi-, lelki-, szellemi harmóniájának megteremtésére, ezzel is elősegítve a gyermeki személyiség optimális kibontakozását.

Alapelveink

- Az óvodáskor nyelve a játék és a mese legyen.
- Meleg, szeretet sugárzó óvodai nevelést valósítunk meg, ahol a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi, ahol a gyermek központúság önállóságot, örömet, boldogságot ad a gyermeknek.
- Az egyéni különbségek, egyéni képességek kibontakoztatása a gyermek személyiség fejlesztésének folyamatában.
- A játéknak az egész napi nevelőmunkában meghatározó szerepe van, a nevelés valamennyi területét magába foglalja.

A kisgyermeknevelésben az **egyenlő hozzáférés elvével**, a gyermeki személyiség folyamatos fejlődéséhez az óvodapedagógusi kompetenciák kialakulásához megfelelő személyi és tárgyi környezetet biztosítunk, ebben az önkormányzat együttműködésére számítunk.

Nyitottak vagyunk sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására a megfelelő személyi és tárgyi feltételek megteremtése mellett.

Az óvoda a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény
Az óvoda felveheti azt a gyereket is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti.

A gyermek abban az évben, amelynek **augusztus 31. napjáig** a 3. életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi 4 órában óvodai foglalkozásokon vesz részt.

A jegyző, a szülő kérésére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével az 5. életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

Óvodaképünk, gyermekképünk

A hagyományos falusi életközösséghez hasonlító, gyermekközpontú óvodát szeretnénk, amelyben az eltérő körülmények közül jött gyermekek **érzelmi biztonságban, meleg-elfogadó- derűs légkörben** élnek, amelynek megteremtése, szolgálata az óvoda valamennyi dolgozójának feladata. Ennek alapja lehet a kölcsönös bizalom.

Alapelveink:

- **Keveset, lassan, jót, gyakran ismételve** az életkor és a gyermek egyéni igényei alapján, a **követve vezetés** elvét betartva.
- **A szabadság és korlátozás** kellő arányával bizalmat és bizalmat, elfogadást és védelmet nyújtunk a ránk bízott gyermekeknek, gondoskodjunk erkölcsi védelmükről.
- Óvodaképünkben **érték a látszólag haszontalan együttlét, elfoglaltság.** Valljuk, hogy ebben az életkorban sok minden elkezdődik, de semmi sem fejeződik be.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés felkínálása, olyan tudatosan kialakított feltételrendszer segítségével – különösen a játék és a szabad mozgás területén- , amely a gyermekek érdeklődésére, **szabad választására, aktivitására épít.**

- A testi fejlődést, az egészséges életmódot és a jó lelki állapotot egyaránt fontosnak tartjuk.
- A gyermek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelően a **lehető legteljesebben élhessék meg kisgyermekkorukat úgy**, hogy a lehető legtágabb értelemben tanulják az őket körülvevő valóságos és mesei (transzcendentális) világot és benne saját magukat.
„...egy egész életre tápláló emléket adó gyerekkoruk legyen....”-
írja Vekerdi Tamás

Óvodánk gyermekközpontú. Pedagógiánkat az inkluzivitás jellemzi mely lehetőséget, nyújt a szabad személyiség kibontakoztatására, a befogadásra, elfogadásra és **differenciálásra, különös tekintettel az esélyegyenlőség biztosítására** – hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek.

Lehetőségeket nyújtunk a szabad önkifejezésnek, a kreativitás sokrétű megnyilvánulásának.

A sajátos, életkoronként, életszakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletek kielégítésére törekszünk.

A gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet komfortérzést, biztonságot sugall, ami elengedhetetlen feltétele a személyiségfejlődés kibontakoztatásának.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek jogait.

A gyermeket feltétel nélkül elfogadjuk, minden téren előítélet mentesen neveljük.

A gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet komfortérzést, biztonságot sugall, ami elengedhetetlen feltétele a személyiségfejlődés kibontakoztatásának.

Biztosítjuk minden gyerek számára az esélyegyenlőséget, tiszteletben tartjuk a gyermekek jogait.

Az óvodapedagógus viselkedése, magatartása, egész lénye minta a gyermek számára.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- **Minden gyermek feltétel nélküli elfogadása.** Személyiségük, képességeik, tehetségük kibontakoztatása- elsősorban a játékon keresztül közvetített, az életkornak megfelelő műveltségtartalmak eszközrendszerével.
- **Minden gyermeket megillet a neki megfelelő, sajátos bánásmód.**
A követelményszint életkornak és egyéni képességeknek megfelelő módosítása.
- Fokozott **tolerancia, elfogadó magatartás** a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési-, magatartási-, tanulási zavarral küzdő gyermekekkel, családokkal.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik.
- Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy **egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek.**
- Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- A hátrányos megkülönböztetés minden formáját elutasítjuk. Intézményünkben nem szervezünk olyan programot, tevékenységet, nem kérünk olyan eszközöket, amelyek költségei a szülőknek aránytalanul nagy terhet jelentenének, és ezzel a gyermekek egy részét kizárnánk az azon való részvételből.

Óvodai nevelésünk célja, alapelvei

Óvodai nevelésünk célja a 3-6-7 éves gyermekek **sokoldalú harmonikus fejlődésének elősegítése** az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődésű ütem figyelembevételével.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben óvodánknak kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepe van. A sokoldalú nevelőmunkánknak át kell fognia a gyermeki személyiség egészét és az érzelmi biztonság mellett biztosítani kell a testi, az értelmi és a közösségi fejlődést.

Az egészségesen fejlődő gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként egyéni adottságaitól függően 6-7 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, megéri az iskolai rendre, feladatokra.

Célunk:

- a családi nevelés kiegészítőjeként, folytatásaként, segítőjeként, innovatív módon, különös tekintettel a gyermeki személyiség, mint individuum kibontakoztatása.
- A család, mint elsődleges nevelő közösség erősítése. A családdal együttműködve az elemi szokások és a szocializáció megalapozása, a gyermekek civilizálása, kultúrálása.
- A játék, a mese és a szabad mozgás középpontba állításával oldódnak szorongásaik, aktívan cselekedve erősödnek éntudatuk, jussanak az önállóság és egyéni képességeik minél magasabb szintjére, sajátítsák el és szeressék meg anyanyelvüket.
- Melegséget sugárzó, érzelem gazdag, biztonságérzetet adó a gyermekek érdekeit szem előtt tartó, derűs, vidám, a családi nevelésre alapozó és azt kiegészítő gyermekközpontú nevelés, ahol érvényesül a család modell.
- A gyermeki játékszabadság tiszteletben tartásával, a környezetükben jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező és a majdani iskolai élettel alkalmassá váló gyermekek nevelése.
- A gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával az esélyegyenlőség biztosítása.
- Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik érdeklődők, hajlamosak a szépre, a jóra, az igazra, az együttműködésre, a segítő készségre, egymás szeretetére, megbecsülésére és tiszteletben tartására. Akik a siker mellett el tudják viselni a kudarcot is, tudnak kompromisszumot kötni és az érzelmeiket szabályozni.
- Az egészségesen fejlődő gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményeként egyéni adottságaitól függően 6-7 éves korára eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget; megéri az iskolai rendre, feladatokra.
- **A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében** biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló **integráció lehetőségét**.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns családok) gyermekeinek óvodai nevelésében szintén biztosítjuk mindezeket.

Alapelveink:

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Biztosítjuk minden gyermek számára az esélyegyenlőséget, nem adunk teret az előítéleteknek semmilyen tekintetben
- Nevelőmunkánkban kiemelt szerepet kap a JÁTÉK, mely segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, a kompetencia iránti igény kielégítését.
- Gondoskodunk az egészséges testi-, lelki-, és értelmi fejlődéshez szükséges, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, az ezt megalapozó személyi és tárgyi feltételekről.
- Biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek multikulturális, és a migráns családok gyermekei számára az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Az óvodapedagógus szerepe, feladatai a gyermeki tevékenységekben.

- Együtt él, együtt rezdül a gyermekekkel. Mindig megszólítható, segítő társ, de tapasztalhatóan valami olyasmit tud, amiért érdemes rá figyelni, a közelében lenni.
- Szerepe szerint inkább karmesteri és kitaláló „művészember”, mint tanító, megtaláló „tudós” a kicsik között.
- Cselekvési alternatívákat kínál- elősegítendő a gyermekek személyiségének, egyéni képességeinek sokoldalú kibontakoztatását - amelyekből a gyermek szabadon választhat a benne lévő motívumok alapján.
- Mesterségbeli tudása, tapasztalatai birtokában szabadon szervezi, szabályozza a nevelés folyamatát; engedi a gyermek szabadságának kibontakozását, örökíti át kulturális hagyományaink alapjait.
- A gyermekbe vetett feltétel nélküli bizalom, gyermekközpontú nevelői attitűd jellemzi. Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez. Nevelői eszköztárában fontos szerepet kap a humor.
- Felszabadultan, magától értetődő természetességgel használja a mozgás – kép - beszéd jelrendszerét, szakmailag, emberileg hiteles.
- Gondoskodik a gyermekek egészségének, testi épségének megóvásáról. Figyel a gyermekek gondozására, gondozottságára – a dajkával együttműködve.

A nevelés feladatai

Az egészséges életmódra nevelés

Az óvodáskorú gyermek testi fejlődésének elősegítése, a fejlődést befolyásoló fontosabb tényezők: **a vele született adottságok, a biológiai érés sajátosságai, a környezet hatásai.** A gyermek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amelyet az óvodában is megtapasztal és megkap. A **kiegyensúlyozott derűs gyermek**, aki biztonságban érzi magát és a gondozás során testi szükségletei kielégítést nyernek, **harmonikusan fejlődik.**

- A testi szükségletek késleltetés, agyonszabályozás nélküli kielégítése elsődleges. Víz inni, wc-re menni, szabadon mozogni mindig lehet. Enni és pihenni az egyéni igények figyelembe vételével kell és lehet.
- A gyermek kedve, igénye szerinti szabad mozgást (lehetőség szerint az udvaron) a gyermek alapvető mentálhigiénés szükségletének tartjuk. Fontos a feltételek tudatos megteremtése, amelyek a mozgás belső motiváltságát erősítik, legfőképpen az egyensúlyérzék, a belső ritmus kialakításában.
- Az egészséges életmód szokásainak megalapozása, a belsővé válás elősegítése.
- A testi fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása. A gyermekek testi épségének, egészségének megóvása az ehhez szükséges (életkornak megfelelő ismeretek átadása, szabályok betartatása)
- **Az ép testben ép lélek elve alapján fontosnak tartjuk a mentális egészség védelmét.**

Egészségfejlesztési programtervünk

Az egészségnevelés az óvoda megalapozó jellegű, minden nevelési mozzanatban jelenlevő feladata. Az egészség a testi, fizikai, a szellemi, pszichikus és a társas-társadalmi, szociális jólét állapota.

Az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- A lelki egészség: érzelmi biztonság nyújtása, értelmi fejlesztés. Optimális környezet biztosítása.
- A testi egészség: edzés és mozgás-fejlesztés, egészséges táplálkozás, gondozás, ápolás.
- A szociális kapcsolatok harmóniája.
- Egészségvédő szokások kialakítása.
- A gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, a mozgás megszerettetése. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A napi életritmus kialakítása.

A gyermekek figyelmét felhívjuk biztonságuk, testi épségük megőrzése érdekében a balesetvédelem szempontjából fontos szabályokra, melyeket az óvodai csoportnaplóban rögzítünk.

Az egészséges életmód kialakítását szolgáló tevékenységeink:

- Kirándulások, séták
- Gyümölcs- és zöldségnapok
- Mindennapos testnevelés
- Mozsásfejlesztő eszközök egész napos spontán használata
- Kneipp-séták
- Aires- terápiás eszközök használata
- Vízrel ismerkedés

Az értelmi fejlesztés

Az értelmi nevelés feladatait az Alapprogram a kisgyermek ismereteinek fejlesztésében jelöli ki. A program értelemszerűen azt is tartalmazza, hogy a kisgyermeknek egyre több ismeretet kell megszereznie és rendszereznie szervezetének működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről. (pl. kórokozó, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás és pihenés, az érzékszervek higiéniája és védelme stb.)

Az óvoda az egészségfejlesztő ismereteknek csupán egy részét közvetíti. A gyermek már előzetesen jelentős mennyiségű egészségvédő ismeretet hoz magával a családjából, amit az óvoda majd megerősít. Ezekhez az ismeretekhez kapcsolódnak azok az egészségvédő, egészségfejlesztő biológiai ismeretek, amelyeket a gyermek értelmi szintjéhez mérten az óvodában szerez meg, ill. rendszerez (ilyen pl. a szívverés megfigyelése, a légzés szaporasága). Az egészségvédelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed az óvodai foglalkozások mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játéokra, a kísérletezésekre, a megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra.

Egészséges táplálkozás

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás. Az egészséges táplálkozáshoz a gyermekeknek az 5 alapélelmiszer-csoport mindegyikéből kell naponta fogyasztani.

Az alapélelmiszerek csoportjai:

1. kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
2. zöldség, gyümölcs
3. hal, hús, tojás
4. tej- és tejtermékek
5. olaj, margarin, vaj, zsír

Boltos, piacos és családjátékokban ismertetjük meg a gyermekeket az alap élelmiszerekkel. Folyamatos tízóraiztatás esetén is szükség van az étkezések közötti két és fél három órás időközre, hogy a gyermek gyomra a következő étkezés időpontjáig kiürülhessen. Az ebédeltetés közösen kezdődik minden csoportban. A szülők közreműködésével minden nap kapnak friss gyümölcsöt az óvodában.

Az étkezésre és a helyes táplálkozásra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Étkezés közben halkán beszél 1-5
- Kultúráltnan étkezik 1-5
- Megítéli, miből mennyit kér 1-5
- Szalvétát mindenesetben használja 1-5
- Mennyire kitartóan tud várakozni, hogy rákerüljön a sor 1-5
- Evőeszköz használata 1-5
- Szereti a zöldséget 1-5
- Szereti a gyümölcsöt 1-5
- Szereti a tejterméket 1-5
- Szereti a húst 1-5
- Szereti az egészséges pékárut 1-5
- Elsajátította a helyes fogápolást 1-5

Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és szocializáció

- Az óvodáskorú gyermek viselkedését **érzelmei vezérlik** ezért fontos az **érzelmi biztonságra** épülő **szeretetkapcsolat** a felnőttek (nem csak óvónők) és a gyermekek között. Fontos, hogy **az óvoda derűs nyugodt elfogadó légköre** oldja szorongásaikat, erősítse énképüket, segítse erkölcsi tulajdonságaik (együttérzés, segítőkészség, türelem, figyelmesség), akaratuk (ezen belül: önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését is.

- **A hátrányos helyzetű vagy különböző zavarokkal küzdő gyermekek másságának elfogadása** elfogadtatása. óvodai szocializációjuk szempontjából elsődleges az óvodában dolgozó felnőttek példája. Az **integrált nevelés** ugyanakkor olyan szocializációs lehetőségeket, érzelmi többletet nyújt, amely mindenkit egyaránt gazdagít.
- **Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, hogy az emberek különböznek egymástól.**
- **A játék, a mindennapos mese, az ének, az érzelmek megélésének, gazdagításának** alapvető erkölcsi szokások, értékek megismerésének és a szocializációnak legfontosabb eszközei. Olyan lehetőségek, amelyek ebben az életkorban természetes módon, magától értetődően hatnak. **A közösségben átélt élmények** – amelyek az ünnepekre való készülődés időszakában felerősödnek – a gyermekek érzelmi életét, akarati és erkölcsi tulajdonságaikat erősítik, megalapozásukat segítik.
- **A szocializáció során** mások szeretetére, tiszteletére nevelünk, baráti kapcsolatokat alakítunk. Közös élményekkel tapasztalatok bővítésével, a csoport hagyományainak ápolásával alakítjuk a gyermekek viselkedését, a szokásokat és a szabályokat.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek estében szükség szerint különösen jelentős az **óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.**

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:

Szociális hátrányú gyermek:

- **Halmazottan hátrányos helyzetű**
- Egyedülálló szülő által nevelt
- Aki jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre

Feladataink:

- Megállapítani, hogy képességei kibontakozásában elsősorban mi akadályozza.
- Meghatározni a lemaradás mértékét, minőségét, majd megkezdeni a felzárkóztatást.

A szociális hátrányok enyhítését óvodánkban az alábbi tevékenységek szolgálják:

- Egészségnevelési, gondozási tevékenységek.
- A szülői közösség és a nevelőtestület segítségnyújtása a rászorulóknak, amely lehet tárgyi, szociális vagy anyagi jellegű.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésének célja

A társadalmi kohézió erősítése, a hátrányt szenvedők társadalmi integrációja.

Az esélyegyenlőség biztosítása terén a szegényebb családok gyermekeinél jelentkező kognitív hátrányok mérséklése. A szociálishátrányok kompenzálása.

A szociális hátrányok kompenzálása nem jelenti azt, hogy az óvoda átveszi a család, a szociális ellátórendszer vagy épp az önkormányzat szerepét. E helyett mélyebb együttműködésre törekszik a többi szereplővel, a szülővel, a gyermekjóléti szolgálattal, védőnői hálózattal, a fenntartóval, az iskolával, a civil szervezetekkel és más intézményekkel. Az óvoda csak a nevelési, szocializációs folyamatot közvetlenül akadályozó tényezők felszámolása terén bír hatékony eszközökkel.

- Erkölcsi, akaratni tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával.
- A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak érték közvetítése.
- A különbözőségek elfogadására és tiszteletére nevelés.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, átörökítésének biztosítása.
- Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek esetében speciális fejlesztéssel és az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, valamint szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása.

- Esélyteremtés a migráns gyermekek számára.
- A kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiség kibontakoztatás.

A csoportos együttlét legalapvetőbb szabályai:

- Ne bántsátok egymást!
- Hagyd játszani a társaidat!
- Ha rombolósdit játszol, a magadét építsd és rontsd el!
- Segítsd a társadnak, ha szüksége van rá!

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés területén fontos az óvodapedagógusi minta, a tiszta, helyes, jól érthető beszéd, a hallgatás képessége. Óvodapedagógusaink képesek a gyermeki kérdések megválaszolására, és olyan problémák megfogalmazására, melyek a gyermeket ösztönzik kommunikációra. Lényeges a hitelesség, a verbalitás és metakommunikáció összhangja is az óvodapedagógusi viselkedéskultúrában. Ezt egészítik ki még a minden nap elmondott magyar népmesék, mondókák, versek, dalok, ringatók, melyek édes anyanyelvünk bölcsői, nyelvünk legszebb hagyományozói.

A gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre épülő közös élményeket, tapasztalatokat tekintjük alapnak, melyben megnyilvánulnak a gyermek meglévő tapasztalatai, élményei, ismeretei is.

Tevékenységeink változatosak, melyekben megvalósul a hozott- és szerzett ismeretek rendszerezése, más élethelyzetekben való gyakorlása.

Az anyanyelv fejlesztése kiemelt jelentőségű. Indul ez azzal, hogy a gyermekeket meghallgatjuk minden helyzetben, válaszolunk kérdéseikre, meghallgatjuk válaszaikat, elérjük, hogy egymást is meghallgassák. A fejlesztés területei: az **óvónók példamutató beszéde**, mesék, mondókát, versek, történetek helyes megválasztása. Az értelmi nevelés kitüntetett módja ebben az életkorban az utánzás, a felnőtt és a társ mintájának követése spontán helyzetekben.

Fontos alapja a **felnőtt és gyermek közötti szoros érzelmi kapcsolat**. A gyermek a környezetével való minden kapcsolatteremtésben tanul. Nem cselekvésre kényszerítjük, hanem cselekvési alkalmakat hozunk létre. Tiszteletben tartjuk, ha valaki csak szemlélődik. **Az érési folyamatot szolgálni, és nem erőltetni kívánjuk.** Gyakori próbálkozási, sok ismétlési lehetőség, tapasztalatszerzési alkalom megteremtésével tanítjuk a gyermekeket, alakítjuk gondolkodási sémáikat ismereteik rendszerét, problémamegoldó gondolkodásukat. **Figyelembe vesszük, hogy az óvodáskort a nem tudatos tanulástól a tudatos tanulás felé való haladás jellemzi.** A kommunikációs készség fejlesztésében fontosnak tartjuk a szóbeliségen kívüli, a mozgásos, testi kommunikációra épített verbalitást is.

Anyanyelvi nevelés célja:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére és szeretetére nevelés.
- A kommunikáció és különböző formáinak differenciált fejlesztése és hatása a nevelő tevékenység egészére.

Az anyanyelvi nevelés feladatai:

- A gyermekek természetes beszédkedvének fenntartása.
- A gyerekek beszédre ösztönzése.
- Beszélő környezet teremtése
- A beszédészlelés és beszédértés és szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása.
- Nyelvi kifejezőkészség alakítása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszédre ösztönzés.
- Egyéni bánásmód.
- Differenciált fejlesztés alkalmazása.
- Együttműködés a logopédussal.
- Együttműködés a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vétele.
- Differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez való tartozás támogatása.
- A migráns gyermekek támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

Programunk tartalma

Tevékenységi formák:

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb módszere. A belülről indított és a vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése, az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. **A játék a kisgyermeknek elemi, pszichés szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartón és zavartalanul ki kell elégülnie.**

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, ill. segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad.

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű elmélyült játék kibontakozását.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.

Az óvodában kiemelt a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Feladatok:

- a játék feltételeinek biztosítása;
- szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során;
- a gyermekek beszédfejlesztése a játékban;
- a környezeti játékok bevonása a tapasztalatszerzés és megismerés folyamatába;

A játék feltételeinek biztosítása

Olyan alkotó kedvű légkört biztosítunk, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg. Ezeket a feltételeket mi teremtjük meg. A játékos légkört sok új ötlettel segítjük. A csoportban **annyi szabályt vezetünk be, amennyi segíti a rugalmas oldott légkör fenntartását**, a szabad játékot, az elképzelések valóra váltását. Segítjük a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását.

A **szabad játék** során, a gyermekek önfeledten, felszabadultan játszanak. Kisgyermek korban az idő nem osztható fel órarendszerű szakaszokra, hanem folyamatos, végtelen egész. Az elfoglaltságoknak is élményszinten egésznek kell alkotniuk.

Lassúbb tempó, az itt és most elve, a szabadság és korlátozás kellő arányban legyen.

A gyermekeknek huzamos, összefüggő idejük legyen a játékokra és lehetőségük a szabad mozgásra, elkezdett tevékenységük befejezésére.

A képességfejlesztő játékoknál felkínáljuk a szerepeket, játékhelyzeteket biztosítunk, megteremtjük a kezdeményezett játékhoz szükséges témát, eszközöket. A szenzitív környezeti játékok a természetre és a társakra irányuló egyéni és csoportos élmények révén alakítják a gyermekek környezeti attitűdjét.

A gyermek játéka tehát olyan önként vállalt, szabad, örömteli és vágykielégítő tevékenység, amelynek célja a játékon belül, a játékban, önmagában van. Egyszerre hat a pszichés, motoros és szociális személyiség komponensére. Játékkal, játszás közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait is. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az **indirekt irányítás** felelősségét.

Az óvodában fontos a **szabad játék** túlsúlyának érvényesülése.

A gyermek a **játékban tanulja az őt körülvevő világot és benne saját magát**, élményei **belső tudássá** válnak, **kompetenciára** (önmagával és a környezetével való célszerű bánásmód képességére) tesz szert. Tapasztalatokat szerez, ügyesedik, fejlődik önállósága, kezdeményezőkézsége, aktivitása. Intimitást, közeledést-távolodást, feszültségtűrést gyakorol és tanul. A játékban való tanulás természetes hozama viselkedésének, társas kapcsolatainak, képzeletének, érzelmeinek, helyzethez illő beszédmódjának fejlődése.

Feltétele a gyermekkel együtt élő, megengedő, támogató, lehetőségeket és korlátokat egyaránt kínáló felnőtt tudatos jelenléte, odafigyelése.

A **közös játék** élménytöbbletet, kölcsönös utazást, modellkövetést jelent, ugyanakkor egyenlő a közös fantáziálással is. A gyermek számára a társakkal folytatott közös játék **szükséglet és lehetőség** is egyben.

Pedagógiailag egyaránt értékesnek tartjuk a magányos, páros, kisebb vagy nagyobb csoportokban való játékot.

A játék valamennyi tevékenységformát magába foglalhatja, ami ebben az életkorban érdekes lehet. A dalok, versek, mondókák, rajzok, kézimunkák segíthetik a játék érzelmi, képzeleti átélését. Átalluk a felnőtt saját „tudásanyagával) gazdagíthatja a játékot, építheti a gyermeki műveltséget is –a szabad játék elsődlegességének tiszteletben tartásával.

Az óvodáskor igazi játéka a **szimbolikus játék**, amely a rajzzal és a spontán mozgással együtt az óvoda gyermek legfőbb önkifejezési módja. Megértéséhez elengedhetetlen az óvónő szimbólumértő képessége. A mozgásos-, énekes-, építő-, dráma- és szabályjátékok, a dramatizálás és a bábozás ezeket kiegészítve, színesítve alkotják a játék egészét.

Fontos, hogy a gyermeknek **hosszú, egybefüggő ideje legyen a játékra**, hogy a játékfolyamat kibontakozhasson.

Helye az egész csoportszoba, amely átrendezhető a játék céljainak megfelelően. Lehetőséget nyújt „elbújásra” és nagyobb teret igénylő játékra egyaránt. Meghatározott szabályok betartásával játszhatnak a gyermekek az öltözőben és a folyosón is.

Óvodánkban az **udvar** is a játék fontos színtere. A tudatosan kialakított, spontán kezdeményezésre ösztönző feltételrendszer mellett az óvónők eltervezett rend szerint „kínálnak” énekes és mozgásos játéklehetőségeket.

Az óvónó **követve vezető** magatartása a játékban is meghatározó szemléletmód. Elsődleges feladata a feltételek, lehetőségek megteremtése. Hagyja, hogy a kisgyermek eredetisége szabadon fejlődjék; ugyanakkor, ha szükséges segítő, játszótárs vagy utánozható minta.

Alkalmanként az óvónó is kezdeményez szimbolikus játékot, a gyermekeknek felnőtt iránti természetes érdeklődésére építve, a játéktémák szélesítése, gazdagítása céljából.

A **munka jellegű tevékenységeket** a játék, a mindennapok természetes részének, önkéntes, örömteli tevékenységnek tekintjük. Ebben az életkorban a munka a gyermek számára csak akkor magától értetődő, ha játékba ágyazott.

Játékfajták

Gyakorló játék

A gyakorló játékban nagy szerepe van a „magam csinálom”, „már tudom” motívumainak, ezért a személyiség fejlődésnek fontos tényezője. Jellemző a bölcsődés korra, de nagyon gyakori a kis óvodásoknál, sőt még a nagyoknál is gyakran észleljük a konstrukciós vagy szerepjáték részmozzanataként, valamint a mozgásos játék néhány formájában (labdázás, ugráló kötelezés). A gyakorló játékok közül óvodás korban a manipulációs, az explorációs játékoknak van a legnagyobb jelentőségük. A gyermekek a tárgyakat tapogatják, nyomogatják, forgatják, rakosgatják egymásra, egymásba, sorba. A manipulálással egy sor műveletet tanul meg a gyermek a kezével végezni: fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyomni, csúsztatni, lökni stb. Mindettől keze, ujjai ügyesednek. Ugyanakkor megismeri az anyagok, tárgyak tulajdonságait, halmazállapotait.

Konstrukciós játék

A játék legfontosabb pedagógiai értéke a kreativitásra nevelés, velejárói a megfigyelés, az emlékezés, a képzelet, a probléma megoldás, az esztétikai érzék, és a kezűgyesség fejlesztése. Az anyagok megformálásával, átalakításával, elemek összeillesztésével és kombinációjával fokozatosan jön létre a gyermeki alkotás. A legelterjedtebbek és a legkedveltebbek a gyárilag készített ún. **Konstrukciós** játékok: LEGO, ATCO, TÜSI, BABILON, GABI, JÁVA építők. Az évenkénti játékbeszerzéskor egy-egy készlettel kiegészíthetők.

Barkácsolás

Már az óvodás korban kialakulhat a gyermekekben az, ha elromlik valami, megjavítjuk, ha valamire szükségünk van, előállítjuk. Ha a gyermekeink tudnak barkácsolni, nagyon sok sikerélményük lesz, és az örömmel egyidejűleg nő az önbizalmuk, öntudatuk is. A barkácsolás kiváló lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerekek probléma megoldó gondolkodását fejlesszük. Fejlődik manuális tevékenységük, megtanulják az egyszerűbb szerszámok használatát, ügyesednek.

Szerepjáték

A gyerekek késztetést éreznek, hogy azt csinálják, amit a felnőttek, de ezt a valóságban nem tehetik, ezért eljátsszák. A játék során életük kellemes mozzanatait újra átélhetik, vágyaik beteljesülhetnek, félelmeik, szorongásaik oldódhatnak, agresszióik, haragjuk szocializált formát nyerhetnek, újonnan szerzett ismereteiket élethelyzetek megteremtésével, újra alkotásával alkalmazhatják.

Dramatizálás, bábozás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. Ennek fontos feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják őket, esztétikai élményt jelentsenek számukra. A bábjátékban a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, játéktevékenységük a környezethez való viszonyukat, az átélt cselekvés vagy történet általuk fölfogott tartalmát tükrözi. A gyermek a bábót azért is érzi közel magához, mert az még nála is kisebb, cselekvéseit, sorsát ő irányíthatja.

Szabály játékok

A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabály betartása vagy megszegése különböző érzelmeket vált ki a játék résztvevőiből és ez nagymértékben meghatározza a gyermek magatartását, egymáshoz, csoporthoz való viszonyát. A gyermekek akár nyernek, akár vesztenek a szabály játékokban is tanulják a helyes magatartás alapvető formáit: a szerénységet, mértéktartást, eredményekre törekvést. A nagyok csoportjátéka fejleszti a közösségi érzést és a felelősség tudatát. A bonyolultabb szabályjáték közben egymást a szabályok betartására figyelmeztetik.

Alapelvek a játékba integrált tanulási folyamatok értékeléséhez

Sokat buzdítjuk, dicsérjük a gyerekeket, hogy örömmel tudjanak tevékenykedni. Minden esetben a pozitív, differenciált értékelést alkalmazzuk. A nem kívánatos magatartásról elvonjuk a gyermekek figyelmét.

Óvodákban megfelelő hely, nyugodt légkör, elegendő idő, valamint színes, esztétikus, könnyen tisztítható, jó minőségű játékeszközök biztosítják a feltételeket a játékhoz. Az óvónő követve vezető magatartása a játékban is meghatározó szemléletmód.

Hagyja, hogy a kisgyermek eredetisége szabadon fejlődjen, ugyanakkor, ha szükséges segít, játszótárs vagy utánozható minta.

Verselés, mesélés, dramatikus játék

A tevékenység célja:

A gyermekek érzelmi, értelmi, etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladatok:

- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása;
- 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tevékenységi formák biztosítása (mesélés, verselés, bábozás, dramatikus játékok);
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a versekkel, mesékkel dramatikus játékokkal;
- a természeti képek felfedeztetése a versekben, mesékben;

A felhasznált irodalmi anyagok összeállításának szempontjai:

Értékes irodalmi alkotásokkal biztosítjuk az esztétikai élményt. A magyar népmesék, mondókák, dúdolók – az anyanyelvi nevelés legfőbb pillérei – mindennapjaink része. A magyar népmeséknek nem tanulsága, hanem életút mutatójuk van. Mesehallgatás közben fejlődik a gyermekek nemi- és nemzeti identitása, mely biztos támpontot, gyökeret ad a mai világban élő óvodások számára is. Segítenek a gyermekeknek megtalálni helyüket a világban, miközben gazdagodik szókincsük, fejlődik gondolati – és nyelvi kreativitásuk. Erkölcsi, érzelmi, értelmi, esztétikai üzeneteket közvetítenek a gyermekek felé.

A mesélés rítus. A mesélő és a hallgatók között érzelmi biztonság jön létre, mely elengedhetetlen a mesei hangulat megteremtéséhez, az élmények befogadásához, feldolgozásához. Szorongásoldó, hatása a gyermekek biztonságérzetét növeli, személyiségfejlődésüket segíti.

Minden nap hallgatnak a gyerekek mesét: egyrészt játékidőben, másrészt a délutáni pihenés előtt.

A mesék tartalma kapcsolódik az adott időszak témaköreihez, ünnepekhez vagy a csillagkörös jelrendszerhez.

A mesei nyelvezet, szófordulatok, bölcsességek mindennapjaink részei, így a gyermekek napi beszédében is megjelenik, beépül.

A mondókákat, dúdolókat, dajkarímeket elsősorban a magyar néphagyományok gazdag gyűjteményéből merítjük. Nem tanítjuk, csak játék közben többször mondogatjuk, együtt átéljük, ritmusát, mozdulatait, nyelvjátékát élvezzük, ami a gyermek számára élmény, ezért spontán utánnézéssel sajátítják el ezeket a rímeket.

A rendszeresen mesét hallgató gyermek a mesébe kódolt üzeneteket és azoknak a megfajtásához szükséges megoldó képletek birtokában hamarabb képesek a kommunikációra, szocializációra, mint azok, akik nem hallgatnak mesét.

A művek választásában érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot.

Az óvodáskor legfontosabb átörökítendő népi hagyománya a **mondókázás**. Rendkívül fontos, hogy a mondókák, népi gyermekversek, tréfás szólások, rigmusok a különféle **tevékenységek természetes részévé váljanak**, mert egyrészt **ősi műveltséget közvetítenek**, másrészt **felölt és gyermek kapcsolatát, érzelmi összhangját erősítik**. Általuk ritmus- játék- beszéd-mozgás- érzelem egy tevékenységben valósul meg. **Mindezek együtt segítik a belső ritmus kialakulását, beszédre készítetnek**.

A **vers** megkedveltetésének alapja ritmusa, zeneisége és hangulata. A vers játék a nyelvvel, az érdekesen szépen hangzó beszéddel. **A verseket mondjuk, és nem tanítjuk**.

A **mese** a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Képi és konkrét formában **feltárja** a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és **megfelelő viselkedésformákat**.

A **mese** – a játékkal együtt- a kisgyermekkorban az a közlésforma, amelynek segítségével szót válthatunk a gyermekekkel arról, ami a **kézzelfoghatón túl** a legjobban foglalkoztatja őket. **A mese világképet ad-** a kisgyermek számára egyedül felfoghatót- **képi szimbolikus nyelven**. Egyszerű és közvetlen képeivel **segítséget nyújt a gyermeknek abban, hogy rendet teremthessen érzelmi világában, belső képet alkothasson**.

A belső képteremtő tevékenység elsőrendű eszköz feszültsége, indulatai, szorongásai, vágyai feldolgozásához. A magyar népmese anyanyelvünk zenéjét és észjárását közvetíti. Beszédnevelő, énerősítő és személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen. Példát, erkölcsi irányt ad, eligazodni segít. Az egyszerű állatmeséken keresztül, fokozatosan szoktatjuk rá a mese figyelmes végighallgatására a gyermekeket. **A mese többszöri meghallgatása után elkezdjük a dramatikus feldolgozást.** Lehetőséget adunk arra, hogy a nap bármely szakában bábbal játszhassanak. A játék során könnyen azonosulni tudnak a szereplőkkel, megnyilvánulnak érzelmeik. Mesék elbábozására ösztönözzük a gyermekeket. **A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.**

A gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze **a mese, a vers, bábozás és a dramatikus játékok.** Ezeken keresztül elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A **népi mondókák** segítségével tisztítjuk a magán és mássalhangzók helyes ejtését, figyelünk a helyes artikulációra. A gyerekek a meséből, versből sok új fogalommal ismerkedhetnek meg.

A bábjátékokkal, dramatikus játékokkal, kibontakoztathatjuk szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A beszélgető kör ideje bármikor lehet a nap folyamán. Akár a reggeli játék idejében, akár a főétkezés előtt, várakozó időszakban, pl. alvás előtt. Időtartalma is rugalmas, a beszédtema és érdeklődés függvényében változtatható. Pár perctől hosszabb idő is lehet. (5-35 percig) Lényege a közvetlen beszélgetés- a gondolatok cseréje - aminek apropója lehet egy éppen aktuális esemény, egy közösen választott téma.

Fontos, hogy minden gyermeknek lehetőséget adunk a számára fontos dolgok, események elmondására. A gyermeket újabb tapasztalatokra, ismeretszerzésre serkentjük mások meghallgatásával, véleményük cseréjével.

A gyermekek megnyilatkozásai sokszor olyan témákra irányítják a figyelmet, amire talán nem is gondolunk, amit tisztáznunk kell.

A beszélgetőkör adta lehetőség folyamán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésnek, gondolkodásnak, önkifejezésének legfőbb eszközévé válik.

Alakítjuk a gyermekek gondolkodását. Beszélgetések által gazdagodnak ismereteik, növekedik önbizalmuk, biztonságérzetük, bátorságuk. A helyes és szép beszéddel fejlesztjük a gyermekek esztétikai érzékét, mélyítjük érzelmeiket, ami a kulturált magatartás alkotó elemévé válik.

Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást **kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).**

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A hely, idő, eszköz, jó játékok kitalálása mellett a balesetveszély elkerülésére kiemelten figyelünk.

Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A prevenció és a korrekció szempontjából az átlagostól eltérő mozgású gyermeket differenciált bánásmódban részesítjük. Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk a mozgáshoz.

Változatos sportszereink, eszközeink, fejlesztő játékaink lehetőséget teremtenek a gyermekek számára a mozgáskultúra és az egészséges életmódra nevelés mellett a kompetenciaigények kielégítésére.

A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitívénkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A **torna és a mozgásos játékok** szerves részei mindennapjainknak. Elősegítik a harmonikus, összerendezett **nagy és kis mozgások** fejlődését. Alapvető feladatunk a gyermekek egyensúlyérzékének, belső ritmusérzékének kialakítása, fejlesztése. **Rendkívül fontos, hogy a gyermek egyéni fejlődésének útját járhasa be.** Ezért olyan feltételrendszert kell kialakítanunk, amelynek kínálatából belső szükséglete, motívumai szerint választhat, azt számtalanszor gyakorolhatja, ismételheti. A sokféle mozgásra serkentő eszköz már önmagában is ösztönöz, segíti sokoldalú mozgástapasztalatok megszerzését, mozgáskreativitásuk kibontakoztatását. **Elsődleges a nagymozgások fejlesztése, majd erre épülnek a finommozgások.** Prevenció és korrekciós feladatainkat is a mozgás területén valósítjuk meg. A valamilyen tér fejlődésben elmaradt, rendellenességet mutató gyermek fejlesztése a szenzoros integrációs **(Ayres) terápiával** történik az egész nap során, egészséges társaikkal együtt. Ez a terápia (a gyermek öntevékenységére építve) az idegrendszer mozgásos ingerlésén keresztül segíti a tanuláshoz szükséges képességek fejlődését, az egyenlőtlen fejlődésment kiegyenlítését. A későbbi fejlesztés a mozgáson keresztül szerzett ismeretanyagra, a megszerzett erőre és a személyes biztonságra, önbizalomra épül.

A mozgás transzferhatása a személyiségfejlődés minden területén érvényesül. A szabad mozgás legfőbb terepe az udvar, hiszen a szabad levegőn végzett mozgás még hatékonyabb. Az elsősorban természetes anyagokból készült eszközök, a nagymozgások, szem- kéz, szem- láb koordináció, a téri tájékozódás fejlesztését, különböző mozgássorozatok elvégzését teszik lehetővé. **Az eltérő fejlődési ütemű gyermekek mindegyike megtalálja a szintjének megfelelő fokozatot,** illetve emellett a kihívást is. Fontosnak tartjuk, hogy az udvaron is sokféle kiegészítő eszköz álljon a gyermekek rendelkezésére.

A szervezett mozgások alapelvei:

- az életkornak és nemnek megfelelő terhelés.
- A szervezeti keretek foglalkoztatási formák a sokoldalú tapasztalatszerzést segítsék elő.
  - A gimnasztikai gyakorlatokhoz mindig használjunk kéziszert.
- A foglalkozások a természetes mozgások (járás, futás, kuszás, mászás, csúszás, gurulás, szökdelés, ugrás, dobás) különféle változataival való ismerkedésre, azok gyakorlására épüljenek.
- Játékos hangulatot, oldott légkört biztosítsunk
- **A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre.** Ennek időpontját szabadon választjuk meg a rugalmas napirend keretei között. **Egy, a hetirendben rögzített napon hosszabb, tervszerűen felépített testnevelés „foglalkozásra” kerül sor.** Ezek az alkalmak a közös együtt-mozgás élményén túl lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy saját képességeiket, „tudásukat” társaikhoz viszonyíthassák, felmérhessék.

Mozgás, mindennapos testnevelés

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és

örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének –a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás –fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a **szabad levegő kihasználására.**

A sokoldalú mozgás egész óvodai életünket átszövi. Mozgásfejlesztő eszközeink spontán használata egész nap folyamán biztosított gyermekeink számára. Mindennapos testneveléssel és irányított udvari szabályjátékokkal egészítjük ki az egész napos mozgást. (Kirándulások és Kneipp-séták, Ayres-terápia)

Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink mozgástevékenysége jó hangulatú legyen, hogy a gyermekek természetes mozgáskedvének kellő teret és időt biztosítsunk. Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására törekedtünk az udvaron és az óvoda épületén belül is.

A gyermek egészséges életmódra neveléséhez elengedhetetlen a levegőn való tartózkodás. Különösen érvényes ez a mozgásos játékokra és a szabad mozgásra. Napirendben rögzítettük a levegőn való tartózkodás idejét, ekkor a gyerekek irányított, ill. spontán tevékenységet végeznek.

Gondot fordítunk a csoportszoba megfelelő szellőztetésére is, különös tekintettel a játék és a pihenés idejére is.

A mindennapos testnevelés tudatos, tervszerű alkalmazása elősegíti a gyermek testi képességeinek, mozgásának fejlődését, kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző- és keringési szervekre, fokozza a gyermek jó közérzetét.

Megfelelő gyakorlatokkal a helyes testtartás kialakítását és a testtartási hibák megelőzését is szolgálja, hozzájárul a gyermek egészségéhez. Megalapozza azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogni jó és szükséges.

A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre. Időpontját az óvónő szabadon választja meg a rugalmas napirend keretei között. Lehetőleg a szabad levegőn, az udvaron végezzük a játékos mozgást, ügyelve arra is, hogy a gyerekek öltözéke megfelelő legyen erre a célra.

A mindennapos testnevelés középpontjában a sok mozgással járó játék áll.

A mindennapos szervezett mozgás tartalma:

- futó játékok
- szerepes fogó játékok
- játékos utánzó gyakorlatok
- ugró-, szökdelő játékok
- szabályjátékok

A mozgásos játék kiválasztásának szempontja mindig az a hatás, amit el szeretnénk érni a játék során.

A mozgásos játékok fejlesztik:

- szabálytudatot
- téri tájékozódást
- testsémát, oldaliságot
- figyelmet
- gyorsaságot
- állóképességet
- egyensúlyérzéklet
- tempóérzéklet
- erőnlétet
- alkalmazkodó képességet
- kreatív gondolkodást

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a mindennapos testnevelés járuljon hozzá a mozgás megszerettetéséhez. Ehhez szükséges, hogy az óvónő élénk, vidám hangulatot teremtsen és maga is örömet lelje a közös játékban.

Testnevelési játékaink főbb forrásai:

Gergely Ildikó: Sokmozgásos testnevelési játékok

Karlóczainé Kelemen Marianna: Kisgyermekek játékoskönyve

A mozgásra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Állóképesség 1-5
- Alkalmazkodó képesség 1-5
- Mennyire szereti a szervezett mozgást 1-5
- Szervezett mozgás közben mennyire együttműködő 1-5
- Szabálykövetés, szabálytudat 1-5
- Mozgékonyság 1-5
- A mozgásfejlesztő eszközök spontán használata 1-5
- Egyensúlyérzék 1-5
- Téri tájékozódás 1-5
- Reagálás gyorsasága 1-5
- Mozgása mennyire összerendezett 1-5
- Feladat végrehajtásában mennyire pontos 1-5

A mozgás kompetencia területei:

Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokás ismeret

a.) Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek

b.) Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás

Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások

a.) érzelmek, motivációk, beállítódás

b.) akarati tényezők

Értelmi képességek:

Kognitív szféra

- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás

Pszichikus funkciók működése

- Koncentráció, feladattartás, figyelem
- Érdeklődés
- Emlékezet
- Képzelet
- Problémamegoldó képesség

Érzékszervi szféra, percepció

- Testséma ismeret
- Hallásérzékelés (auditív percepció)
- Látásérzékelés (vizuális percepció)
- Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés,
- keresztcsatornák működése
- Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

Testi képességek:

Nagymozgások

- mozgásműveltség

Motoros képességek

- kondicionális képességek: erő, gyorsaság, állóképesség

Koordinációs képességek

- egyensúlyozás képessége
- reakcióképesség
- gyorskoordináció
- időkényszer nélküli állóképességi koordináció

Izületi mozgékonyság

- aktív mozgékonyság
- passzív mozgékonyság

Téri tájékozódás nagymozgással a cselekvés szintjén.

A heti egy alkalommal szervezett, 30-40 perces játékos, irányított mozgást egész évre megtervezzük. A terv egyfajta keret, sorrendje felcserélhető, módosítható a csoport összetételének, időjárásnak, egyéb körülményeknek megfelelően.

Fontosnak tartjuk még az alábbi módszertani elveket:

- A gyakorlatok egymásutánosságában ügyelünk a fokozatosságra.
- Szervezéssel, túl sok magyarázkodással nem töltjük az időt, nem várakoztatunk feleslegesen.
- A kisebbeket nem unszoljuk, hagyjuk, hogy önként kapcsolódjanak be.
- Az irányítás mellett teret adunk a gyermekek egyéni ötleteinek is mozgásminta, (mozgáskreativitás).

Ének - zene, énekes játékok, gyermektánc

Régen is és ma is a természeti változások határozták meg az emberi élet rendjét, minőségét. Ezt a rendet képviselik az óvodában a néphagyományok, szokáshagyományok, népi játékok, énekek, varázsmondókák, rigmusok. Nem csupán érzelmi, hanem tartalmi, funkcionális és képességfejlesztő hatásuk is van. A közös énekekkel együtt végzett együttmozgás serkenti az agy működését, mozgásos ingereivel aktivitásra készítet, s az így kapott bő érzelmi tartalom katarzis élménye és változatos ingerhatások együtt a transzferhatás élettani alapját is képezik, mely megjelenik a gyermek mozgási, egyensúlyozási és megfigyelő képességeiben is.

Az óvodapedagógusok játékos – dalos- táncos kedve hatja át mindennapjainkat. Zenei műveltségük, tiszta hangjuk, mozgáskultúrájuk minta, követendő példa a gyermekek számára.

Zenei anyagunk egymásra épülő, jól felépített rendszer, mely tartalmaz ritmusfejlesztő, hallásfejlesztő játékokat is.

Zeneszerszámokkal, ritmushangszerekkel a gyermekekkel együtt készített népi hangszerekkel tesszük még változatosabbá a közös zenélést.

Feladatunk az énekes játékok sokaságával, a gyakori énekelgetéssel a **zenei anyanyelv megalapozása**. A zene eszközeivel formáljuk a gyermekek személyiségét, felkeltjük érdeklődésüket a zene iránt. **Formáljuk ízlésüket, alakítjuk esztétikai fogékonyságukat**. Az énekes játékok egyrészt a csoportos játék, a különböző érzelmek megjelenítésének, átélésének lehetséges formái, másrészt magukban hordozzák a hallás és ritmusérzék fejlesztés mozzanatait. Lehetőség szerint minél többször a szabadba játszunk, gyermek és felnőtt kezdeményezésére egyaránt. Az óvónő választása a zenei mozgásanyag figyelembe vételével tudatos, de a gyermekek számára nem „csinál” belőle külön feladatokat. A gyermek ösztönösen vonzódik a mondókákhoz, énekes játékokhoz, amelyek a **mozgás- ritmus- hangzás együttes örömforrásai**. Az óvónő erre építve valósítja meg „észrevétlenül” az egyensúlyérzék, egyenletes ritmusérzék, mozgásritmus, térészlelés és hallásfejlesztés feladatait. A megvalósítást sokféle ritmusjátékos hangszer is segíti, amelyek mindig elérhetők a gyermekek számára.

Az **egyenletes ritmusérzék**, a beszéd (ének)- mozgás egységének kialakításában rendkívül fontos a fokozatok betartása.

- Ritmikus szövegek, mondókák mondogatása, éneklése (lovagoltatók, testrészek ütögetése, hintáztatók stb.)
- Tapsolás mondókára, dalra, kézfogással körben állás, lábbal dobbantjuk az egyenletest, majd ugyanez halkán- billenés egyik lábról a másikra.
- Körben járás kézfogással: balra/ gerjesztő- fiú irány
jobbra/ nyugtató lány irány

A dalok válogatásának szempontjai:

- a gyermekek által tisztán énekelhető hangterjedelem
- a játékszabályok áttekinthetősége
- a térformák és mozgásanyag változatossága
- aktuális érzelmi állapot

Az óvónő énekelgetése a napi tevékenységekhez kapcsolódva színesíti, gazdagítja azokat. A zenehallgatási célú éneklés viszont a meséhez hasonlóan csendet kíván, alkalma, lehet az összeülés vagy a pihenés-, hogy hangulatot teremthessen, érzelmeket kelthessen.

A ritmushangszereket a gyermekek használhatják. A zenehallgatásnál az éneklés, az élő zene előtérbe helyezését fontosnak tartjuk.

Ének, zene énekes játékok kompetenciái:

Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek:

- reális énkép kialakításának képessége
- a frusztráció elviselése
- a reális egyéni célok kitűzésének és követésének képessége
- a szabályok és a vágyak összehangolásának képessége
- a cselekvési alternatívák
- Erkölcsi megítélő képesség
- udvariasság
- érintkezési szokások
- alkalmazkodás

Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarat meg nyilvánulások

- önbizalom
- az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
- a világgal szembeni pozitív beállítódás
- a tolerancia

Fogalomismeret, tájékozottság

- összehasonlítás, megkülönböztetés
- következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis

Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás

Koncentráció, feladattartás, figyelem

- érdeklődés
- emlékezet
- képzelet
- problémamegoldó képesség

Testséma ismeret

- hallásérzékelés (auditív percepció)
- összetett zenei képességek
- látásérzékelés (vizuális percepció)
- tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
- téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

Beszédértés, nyelvi kifejezőképesség

- őszinte kommunikáció, az értelmes kockázat vállalásának bátorsága

Mozgáskoordináció, motoros képességek

Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén

Finommotorikus mozgások

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, vizuális tevékenység

A manuális tevékenységek különbözőfajta, a tárgyi világ megismerését, **az élmények, ismeretek feldolgozását, újraalkotást, esztétikai érzékük fejlődését teszik lehetővé** a gyermekek számára. A gyermeki alkotás, a belső képek gazdagítására épül. A zavartalan, sokrétű tevékenység lehetőségéhez biztosítjuk a teret, változatos eszközökkel, sokféle anyag felhasználásával. Az **önkifejezés** az alkotás e módja a nap folyamán bármikor biztosított, önállóan választható.

Maga a tevékenység öröme a legfontosabb, ami a gyermek számára az önkifejezés egyik lehetséges módja és elsősorban játék.

Az elkészített dolgokat kipróbáljuk, játszunk vele.

Az intellektuális látásmód a kreativitás megalapozása, kívánja a sémanélküliséget, ezért **legfontosabb feladatunknak az eszközök biztosítását és az új technikák megismertetését tartjuk**. Lehetőséget nyújtunk- innovatív módon- az egyéni, páros, kiscsoportos és csoportos alkotások létrejöttéhez. Együtt örülünk a gyerekek felfedezéseinek, egyéni megoldásainak, támogatjuk kezdeményezéseiket, bátorítjuk, önmagukhoz mértén dicsérik alkotásaikat. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva **segítik a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását, a képi gondolkodás fejlődését, a szép iránti nyitottságot, az igényesség kialakulását.**

Kompetencia területei:

Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret

- Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
- Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- Érzelmek, motivációk, beállítódás, akarat megnyilvánulások
- Önbizalom
- Öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
- A világgal szembeni pozitív beállítódás
- Reális egyéni célok kitűzésének és követésének, a szabályok és a vágyak összehangolásának a cselekvési alternatívák meglátásának képessége
- Döntési képesség, kezdeményező készség
- Akaraterő és kitartás

Érzékszervi szféra, percepció

Testsémaismeret:

- Látásérzékelés (vizuális percepció)
- Vizuális észlelés és emlékezet, vizuomotoros koordináció fejlesztése
- Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- Finom motorikus mozgások
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem)
- Kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
- Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás

Vizualitás, mint az önkifejezés eszköze:

Szerves része az óvodai életnek, átszövi a mindennapokat. Az óvoda nyugodt, biztonságot nyújtó, bizalmat sugárzó légkörében a gyermek benne feltárja érzelmeit, segítségével oldja belső feszültségeit.

Az ábrázoló tevékenység az **önkifejezés** és a **finom motorikus fejlesztés** fontos lehetősége. Segíti ugyanakkor a gyermek **képi kifejezőképességének**, képi gondolkodásának fejlődését; **sajátos látás- és gondolkodásmódok előtérbe kerülését**. Igyekszünk a gyermekekben az alkotás és az esztétikus környezet kialakításának igényét felkelteni.

Ez a tevékenység általában maga is játék, ill. ami elkészült, az gyakran a játék eszközeként él tovább. Elsősorban a természetes anyagok adta lehetőségeket igyekszünk kihasználni. Az eredményt nem minősítjük- **a tevékenység öröme a fontos.** **A festés, mintázás, rajzolás feltételei mindig álljanak a gyermekek rendelkezésére.** Az óvónő időnként mutasson egy-egy érdekes, új technikai lehetőséget.

Elsődleges feladatunk **a feltételrendszer biztosítása:**

- Jó minőségű eszközök, anyagok sokszínű kínálata (többirányú tapasztalatszerzés), amelyből a gyerek választhat.
- Az eszközök mindig elérhetőek, hozzáférhetőek legyenek
- Az óvónő a technikát, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot mutassa meg.
- Az eltérő formai környezet biztosításával segítsük a gyermek fantáziájának szabad kibontakozását, formavilágának gazdagodását.

A különböző (életkoruknak megfelelő) hagyományos **kézműves technikák** (agyagozás, gyöngyfüzés, fonás, szövés) alapjainak megismertetését fontosnak tartjuk.

A külső világ tevékeny megismerése

Része vagyunk a világnak, amelyben élünk, amelyet a gyermekek főleg játékokon keresztül tudnak megtapasztalni. A társadalmi és a természeti jelenségek különböző érzékszervi tapasztalatokon keresztül válnak megismerhetővé.

A gyermek folyamatosan tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során **pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez**, az emberi alkotásokhoz. Tanulja azok védelmét az értékek megőrzését. **Kiemelt feladatunknak tartjuk a szülőföld és a helyi hagyományok, szokások megismertetését, a nemzeti identitástudat kialakítását.** Ennek megvalósulását segítik az **ünnepeink, néphagyományok, szokások** felelevenítése, együttes átélése. **A hazaszeretet érzését** a szervezett kirándulások, közös élmények is erősítik a gyermekekben. Környezetünk óvását, védelmét mindennapi életünk szerves részeként kezeljük. Legfontosabb célunk a gyermek belső motiváltságának kialakítása a környezetvédő viselkedés, szokássá alakítása, melyeket mind játékaik során, mind pedig személyes példamutatással közvetítünk a gyermekek felé.

A környezet megismerése révén sokoldalú **matematikai tapasztalatokat** szereznek. A játék, a mozgás, a tér alakítás során magától értetődő természetességgel **gyakorolják a térbeli viszonyokat, számlálgatnak, hasonlítanak össze mennyiségeket és térbeli kiterjedéseket.** Az egyes matematikai fogalmakkal való ismerkedés, tapasztalatszerzés, gyakorlásuk a játék és sok más tevékenység természetes eleme. Feltételei a csoport szobában a gyermekek rendelkezésére állnak.

A külső világ tevékeny megismerése, kompetenciaterületei:

- I. **Társas kapcsolatok**, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokás ismeret
  - a.) Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek
    - önbizalom
    - öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
    - a világgal szembeni pozitív beállítódás
    - tolerancia
    - őszinte kommunikáció

- értelmes kockázatvállalásának bátorsága
- reális énkép kialakításának képessége
- a frusztráció elviselése
- a reális egyéni célok kitűzésének és követésének képessége
- szabályok és a vágyak összehangolásának képessége
- döntési képesség, kezdeményező készség
- akaraterő és a kitartás
- empátia

b.) Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás.

Érzelmek, motivációk, beállítódás, akaratilag nyilvánulások

- Érzelmek, motivációk, beállítódás
- Akarati tényezők

Értelmi képességek:

Kognitív szféra

Gondolkodási műveletek

- Fogalomismeret, tájékozottság
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás
- Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás

Pszichikus funkciók működése

- Koncentráció, feladattartás, figyelem
- Érdeklődés
- Emlékezet
- Képzelet
- Problémamegoldó képesség
- Érzékszervi szféra, percepció
- Testséma ismeret

- Hallásérzékelés (auditív percepció)
- Látás, érzékelés (vizuális percepció)
- Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
- Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

Verbális képességek

Nyelvhasználat

- Az összefüggő folyamatos beszéd megjelenése
- A beszéd tisztasága, a nyelvhelyesség

Verbális kommunikáció

- Beszédértés
- Nyelvi kifejezőkészség
- Kommunikációs és kooperációs készség
- Vitázó és érvelő képesség
- Konfliktuskezelő és – megoldó képesség
- Vezető és szervező képesség

Testi képességek

Nagymozgások

- mozgáskoordináció, motoros képességek
- téri tájékozódás nagymozgással a cselekvés szintjén

Finommotorikus mozgások

Környezeti nevelési feladataink:

- A mindennapi nevelés folyamatában spontán adódó alkalmak felhasználása, a **gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve.**
- Biztonsággal mozogjanak környezetükben, szívesen tartózkodjanak a szabadban.
- **A természettel való pozitív érzelmi viszony** kialakítása sokoldalú tapasztalatszerzés, tevékenység során.
Erre épülve valósulhat meg a természetvédő, óvó magatartás, a **környezeti kultúra megalapozása.**
- Minden évszakban kirándulások kertében is szerezzenek közös tapasztalatokat, élményeket az őket körülvevő természeti környezetről.
- Ismerkedjenek falujuk természeti és társadalmi környezetének főbb jellemzőivel (növény-, állatvilág, épített örökség).
- **Környezettudatos magatartásra nevelés:** az óvoda tárgyi környezete és az óvónő mintaadása segítse a környezettudatos viselkedés, szokások kialakulását.
- A szülőföldhöz való kötődést erősítse a helyi építészeti, környezeti, kulturális értékek életkoruknak megfelelő megismertetése.

Munka jellegű tevékenységek

A munka és a munkajellegű játékos tevékenységek a cselekvő megtapasztalás által személyiségfejlesztő hatásúak. A gyerekek megélik a **közösségért való tevékenykedés** örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezetnek. Segítik az Ön – és társértékelés kialakulásának folyamatát, egymás megbecsülését. Az önkiszolgálás, öltözködés környezetük rendjének megtartása, egymás segítése, mindennapjaink állandó részei, melyeket az óvónők tudatosan szerveznek az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően.

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek és képességek, kompetenciák alakítása. Pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük. Ezen túlmenően alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk, felelősség érzetük, feladat tudatuk.

Feladataink:

- Munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése.
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzéséhez, a folyamatosság érdekében.
- Elegendő munkalehetőség szervezés
- Nyugodt, bizalmon alapuló légkör kialakítása.
- Megfelelő eszközök és azok hozzáférhetőségének biztosítása.
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladat adáskor.
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten, fejlesztő hatású.

Munkajellegű tevékenységek kompetenciaterületei:**Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret**

Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek

- Önbizalom
- Öntudatos és a környezetért is felelős magatartás
- A világgal szembeni pozitív beállítódás
- Tolerancia
- Ószinte kommunikáció
- Értelmes kockázat vállalásának bátorsága
- Reális énkép kialakításának képessége
- A frusztráció elviselése
- Reális egyéni célok kitűzésének és követésének képessége
- Szabályok és a vágyak összehangolásának képessége
- Cselekvési alternatívák meglátásának képessége
- Döntési képesség, kezdeményezőkézség
- Akaraterő és kitartás
- Empátia

Erkölcsei megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás

Érzelmek, motivációk, beállítódás, akaratilag megnyilvánulások

Érzelmek, motivációk, beállítódás

Akarati tényezők

Értelmi képességek

Kognitív szféra

Gondolkodási műveletek

- Fogalomismeret, tájékozottság
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás

Pszichikus funkciók működése

- Koncentráció, feladattartás, figyelem
- Érdeklődés
- Emlékezet
- Képzelet
- Problémamegoldó képesség

Érzékszervi szféra, percepció

- Testséma ismeret
- Hallásérzékelés (auditív percepció)
- Látás, érzékelés (vizuális percepció)
- Tapintásérzékelés (taktilis percepció)
- Koordinációs működés (test, kéz, láb, szem), kinesztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése
- Téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés

Verbális képességek

1. Nyelvhasználat

Összefüggő, folyamatos beszéd megjelenése

Beszéd tisztasága, nyelvhelyesség

2. Verbális kommunikáció

Beszédértés

Nyelvi kifejezőképesség

- Kommunikációs és kooperációs készség
- Vitázó és érvelő képesség
- Konfliktuskezelő és – megoldó képesség
- Vezető és szervező képesség

Testi képességek

Nagymozgások

- a.) Mozgáskoordináció, motoros képességek
- b.) Téri tájékozódás nagymozgással, a cselekvés szintjén

Finommotorikus mozgások

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás a gyermek viselkedésében és személyiségében bekövetkezett változás, ami magába foglalja az **új ismeretek és készségek elsajátítását, valamint a meglévő képességek további fejlődését, tapasztalatainak bővítését, rendszerezését.**

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, játékos cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által.

Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át és természetes kíváncsiságát kielégítse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás óvodánkban a tanulás útja.

Tevékenységeinkben figyelembe vesszük a tudás három fokát, s ezek alapján tervezünk a csoportra és az egyéni képességeknek megfelelően, kielégítve az ez által a **kompetenciák iránti igényt.**

Figyelembe vesszük a tájékozottsági szintet, a hozott tudást, melyek rendszerezése, rögzítése után tudunk a jártasság szintjére lépni. A készségek fejlesztése még összetettebb pedagógiai munkát feltételez, melyre ez óvónők tudatosan és szakszerűen készülnek a napi tevékenységekben.

A tudás megszerzésének folyamatában fontosnak tartjuk a **felfedezés örömét, a problémamegoldó képesség** fejlesztését és a **kreativitás kibontakoztatását**.

A tanulás irányítása során differenciáltan, pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiség fejlődését.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak a környezetből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, élményeire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának biztosítása kreativitásának erősítése

.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedés tanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tevékenységben megvalósuló tanulás kompetenciaterületei:

Társas kapcsolatok, játék, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret

1. Társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek

- Reális önismerete alapján tisztában legyen szellemi és fizikai erősségeivel és gyengeségeivel különböző távú célokat tudjon maga elé tűzni és a célhoz vezető utat képes legyen operatív szakaszokra bontani.
- Közvetlen tetteit képes legyen céljainak alárendelni, illetve a céljainak és érdeklődésének megfelelő egyéni tanulási utakat kijelölni az egész életen át tartó tanulás egyéni folyamatában tudja saját tetteit és teljesítményét reflektív módon, értékelni.
- Képes legyen a megkezdett utak szükség szerinti korrekciójára.
- Tudjon jó döntéseket hozni.

. Erkölcsi megítélő képesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás

Érzelmek, motivációk, beállítódás, akaratí megnyilvánulások

Érzelmek motivációk, beállítódás

Akarati tényezők

Értelmi képességek

1. Kognitív szféra

Gondolkodási műveletek

- Fogalomismeret, tájékozottság
- Összehasonlítás, megkülönböztetés
- Következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis
- Konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás
- Számfogalom, téri, időbeli viszonyok, szimmetria, szerialitás

Pszichikus funkciók működése

- Koncentráció
- Feladattartás
- Figyelem
- Érdeklődés
- Emlékezet
- Képzelet
- Problémamegoldó képesség

Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai élet általános feladatrendszere

Az egészséges életmód kialakítása.

Az egészséges életmódra nevelés ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Óvodánkban a fizikai szükségletek kialakításához megfelelő tiszta környezetet, eszközöket, időt és segítséget biztosítunk.

Csoportunkban egyszerű és állandó szokások alakultak ki, melyek lehetővé teszik a gyermekek számára a testápolás, az egészségmegőrzés a személyi higiéné és a környezet tisztasága iránti igény kialakítását, szokássá válását.

Étrendünk a gyermeki szükségleteknek megfelelően, az egészséges táplálkozás kritériumait szemmel tartva készül.

Releváns szerepet kap a kulturált étkezési szokások, és az önkontroll kialakítása, megerősítése, és a változatos ételek megismertetése a gyermekekkel.

Lehetőség szerint a nap folyamán zöldséget, gyümölcsöt fogyasztanak a gyerekek az étkezések között.

Az egészséges fejlődéshez elengedhetetlen az egyéni igény szerinti pihenés. Az alváshoz, csendes pihenéshez jó levegőjű termet, gyermekágyakat, tiszta ágyneműt, hűvösebb időben külön kistakarót biztosítunk. A kevesebb alvásiigényű gyermekek számára lehetőséget nyújtunk a korábbi felkelésre, csendes játékra.

A napközben elfáradt gyermekek különvonulására is megteremtjük a feltételeket.

A harmonikus, összerendezett mozgás és a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése érdekében sokat tartózkodunk a szabadban, melyhez udvarunk jó lehetőséget nyújt. Az elveszett szabad mozgás felfedeztetése és a mozgás improvizációk mellett az alapvető mozgásformák elsajátítására is nagy hangsúlyt fektetünk. Minden nap szervezünk mozgásos játékot és komplex mozgásos napokat is tartunk a csoportban vagy az udvaron.

Tornaterembe csak időszakonként jutunk. (iskola tornaterme)

Az öltözködéshez az időjárási viszonyokat és a gyermekek kényelmét tekintjük elsődleges szempontnak. A megfelelő öltözködési szokások kialakítása, a gyermeki igények (fázom, melegem van, stb.) kielégítése hozzájárulnak a betegségmegelőzés alakításához.

Sokat kirándulunk a faluban, szőlőhegyre, berekbe az óvoda mellett található Kneipp-parkba. Ezek az alkalmak módot és lehetőséget adnak a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításához.

A kisgyermek számára olyan életritmust szervezünk, melyben az állandóságot tartjuk kiemelten fontosnak. Ez biztonságot teremt a gyermekek számára..

Az óvodai élet szervezése az egész nevelési évre szól. A köznevelési rendelkezések értelmében, nevelés nélküli napokat, takarítási szünetet, az ünnepekhez kötődő szüneti napokat az éves munkatervben rögzítjük.

Napirendünk folyamatos, részben folyamatos.

Egész nap folyamán tiszteletben tartjuk a gyermekek játékát, amely mellett az óvodapedagógus által felkínált tevékenység – mint másik játéklehetőség – a gyermekek számára szabadon választható.

Amikor csak lehet, játékaikat, tevékenységeinket a szabad levegőn végezzük, folytatjuk.

Az étkezések ideje állandó. Időtartama a gyermeki igényeknek megfelelően változik – a lassabban evő gyermekekre is tekintettel vagyunk.

A pihenési idő rugalmas, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően változó. A korábban ébredőknek csendes tevékenységet biztosítunk.

Az óvodapedagógusok munkaidő beosztása a gyermekek óvodában tartózkodási idejét felöleli.

A nyugalmat kevés, de állandó szokások, szabályok biztosítják a gyermekek számára.

Szabadon választható tevékenységek végzéséhez folyamatosság, rugalmas időkeret, ritmus (évi, évszaki, havi, heti, napi) biztosítása.

A közös játék mellett a gyermekeknek lehetőségük van a félrevonulásra, az egyedüllétre.

Folyamatos, részben folyamatos napirendünk alkalmazkodik a gyermekek bioritmusához, igényeihez.

A gyermek – felnőtt, gyermek – gyermek és a felnőtt – felnőtt kapcsolatban fontosnak tartjuk:

- az egymás kölcsönös tiszteletét, empátiát, toleranciát
- a különbözőségek elfogadását, tiszteletét
- az előítélet mentességet
- segítőkészséget, önzetlenséget, figyelmességet

Az erkölcsi és akarati tulajdonságok fejlesztésével a szokás – és normarendszer megalapozását tesszük lehetővé a gyermekek számára.

A gyermekeknek lehetőséget nyújtunk játékainkban az önkifejezésre, önértékelésre, melyek által fejlődik én-tudatuk.

Ünnepeink, jeles napjaink, néphagyományaink felelevenítése, a magyar népmeséink, népdalaink, népi gyermekjátékaink, kirándulásaink együttes élményeinek átélése olyan tapasztalatokat nyújt a gyermekeknek, ami megerősíti nemzeti identitástudatukat, a szülőföldhöz való kötődést.

Mindezek megvalósulását az óvodapedagógusi modell befolyásolja. Az óvodapedagógus, mint minta adja át a helyes attitűdöt, a pozitív érzelmi töltést.

Személyi feltételek

Az óvoda személyi feltételei részben jónak mondható, a csoportban dolgozó mindkét óvónő felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Munkánkat egy dajka segíti.

Saját főzőkonyhánkon két szakácsnő dolgozik.

A nevelési folyamat legfőbb szervezője, mozgatója az óvodapedagógus. Egy jó anya nevelési modelljéhez hasonlító munkával vesz részt a csoport életében. Utánzásra alkalmas példája a legfőbb nevelőeszköz. Érzelmi biztonságot sugároz. Elvárásainak határozott és következetes. Hitelesség és természetesség jellemzi.

Feladata a folyamatos képzés, önképzés, önkontroll és mindazok beépítése a munkájába.

Az óvodapedagógus szerepe, feladatai a gyermeki tevékenységekben:

- Együtt él, együtt rezdül a gyermekekkel. Mindig megszólítható, segítő társ.

Tapasztalhatóan valami olyasmit is tud, amiért érdemes rá figyelni, a közelében lenni.

- Szerepe szerint inkább karmesteri és kitaláló „művészember”, mint tanító, megtaláló „tudós” a kicsik között.

- Cselekvési alternatívákat kínál – elősegítendő a gyermek személyiségének, egyéni képességeinek sokoldalú kibontakozását – amelyekből a gyermek szabadon választhat a benne lévő motívumok alapján.

- Mesterségbeli tudása, tapasztalatai birtokában szabadon szervezi, szabályozza a nevelés folyamatát; engedi a gyermek szabadságának kibontakozását, átörökíti a kulturális hagyományok alapjait.
- A gyermekbe vetett feltétel nélküli bizalom, gyermekközpontú nevelői attitűd jellemzi. Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Nevelői eszköztárában fontos szerepet kap a humor.
- Felszabadultan, magától értetődő természetességgel használja a mozgás – kép- beszéd- jelrendszerét; szakmailag, emberileg hiteles.
- Gondoskodik a gyermekek egészségének, testi épségének megóvásáról. Figyel a gyermek gondozására, gondozottságára –a dajkával együttműködve.

A dajka az óvodapedagógus közvetlen segítője.

Feladatai: a gyermekek óvása, védelme, testi szükségleteik szolgálata valamint személyes példa alapján gondozásuk, nevelésük.

A gyermekek óvása, szolgálata az óvoda **valamennyi** dolgozójának feladata.

Óvodánk tevékenységét az alábbi célok határozzák meg:

- Érzelem gazdag, biztonságérzetet adó, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó derűs, vidám, családi nevelésre alapozó, azt kiegészítő gyermekközpontú nevelés, ahol érvényesül a család modell.
- A gyermekek nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével.
- Sokoldalú képesség fejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása és elősegítése a játékkal, mesével és a különböző tevékenységekkel.

Tárgyi feltételek

Az óvoda tárgyi környezete a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, biztosítja egészségük megőrzését, lehetővé teszi mozgás és játéki igényük kielégítését.

Az udvar rendezett, alkalmas a gyerekek szabadtéri játékára. Kellő mennyiségű játék, könyv, sokszínű technikát biztosító ábrázolóeszköz, torna- és zenei eszköz áll a gyerekek és az óvodapedagógusok rendelkezésére. Az öltöző, mosdó, WC berendezése a gyerekek igényeinek és életkori sajátosságainak megfelelő.

Udvarunkon lehetőség van mozgásos játékok és különböző kézműves tevékenységek folytatására.

Arra törekszünk, hogy a teremben, udvaron egyaránt minél több természetes anyag vegye körül a gyermekeket, s mindez nekünk, óvodapedagógusoknak jó közérzetet és megfelelő munkakörnyezetet jelentsen.

Az óvoda udvarával a természet szeretetére és megóvására is nevelünk. Felébresszük a tisztaság iránti igényüket, harmonikus kapcsolatban legyenek környezetükkel.

Az évek során az óvodában olyan feltételrendszert alakítottunk ki, amely már önmagában is tevékenységre motivál, segíti a gyermekek spontán fejlesztését.

Fontosnak tartjuk:

- A tárgyi környezet szolgálja a gyermekek védelmét, biztonságát, jó közérzetét, aktivitását. Segítse fejlesztésüket, valamint szükség esetén sajátos igényeik kielégítését.
- Természetes anyagokból készült, esztétikus berendezés, eszközök vegyék körül, amelyek a játék célja szerint alakíthatóak.
- Az eszközök a gyermekek számára hozzáférhetőek legyenek.
- A szabad mozgás feltételeinek megteremtése bent és kint egyaránt.

Az óvodai élet megszervezése:

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. Ezek a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő,

növekvő időtartamú (5-35perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés pedagógiai program alapján valósulhat meg.

Gondozási feladatok az óvodában:

A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be. A kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségünk megőrzéséhez, jó közérzetünk kialakításához.

A testápolási szokások megalapozásához, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatának elsajátításához szükség van az óvodapedagógus és a gyermek közötti bensőséges kapcsolatra.

Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Különös gondot fordítunk arra, hogy a gyermek ruházata megfelelő legyen a különböző tevékenységek során. Az udvari levegőzésnél, a csoportszobában, a mindennapos testnevelés során és pihenéskor.

A pihenéshez megfelelő feltételeket biztosítunk. Legfontosabb a nyugodt légkör biztosítása. A csoportszobát kiszellőztetjük, a gyermekek pihenését segíti, ha maguk mellé vehetik játékukat, személyes tárgyukat. Balesetvédelmi okokból ügyelünk arra, hogy az ágyba vitt játék puha és kellő méretű legyen. Ne szúrja meg a gyermeket pihenés közben, véletlenül se kerülhessen a gyermek fülébe, orrába és ne akadjon meg a torkán.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata
- WC-n egy gyerek legyen egyszerre
- folyékony szappannal való kézmosás
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata
- megfelelő orrfúvási technika elsajátíttatása
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása
- a textíliák szükség szerinti cseréje
- fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése
- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés
- zsebkendő beszerzése
- egyéni eszközök
- biztosítása
- beteg gyermek elkülönítése

Pszicho-higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra.

Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszegyenyítéstől (pl. bepisilés)
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatkor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást.
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben
- nem terheljük túl gyermekeinket

- meghallgatjuk a problémákat
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat
- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot

Személyes higiéniara vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Önálló vécéhasználat kézmosással 1-5
- A gyermek szappannal mos-e alaposan kezét? 1-5
- Igénye van-e arra, hogy vécéhasználat után és étkezés előtt mindig kezét mosson? 1-5
- Helyesen mos-e fogat? 1-5
- Ha fázik felöltözik-e? 1-5
- Önálló fésülködés 1-5
- Helyes sorrendben öltözködik? 1-5
- Önállóan öltözködik 1-5
- Felismeri-e saját ruháit? 1-5
- Tudja-e hová tette le személyes tárgyait? 1-5
- Önálló orrfújás 1-5
- Rendszeret, tisztaság iránti igény 1-5
- Délutáni pihenése nyugodt 1-5

Szociális kapcsolatok erősítése

A személyiségfejlődésben az első életévet követően fokozatosan nő az intézményes nevelés szerepe.

Az óvodai gyerekközösségben elérhető legfőbb eredmény, hogy a gyerekek jól érezzék magukat.

Törekszünk elérni, hogy a gyerekek figyeljenek egymásra, segítsék egymást, érdeklődés alakuljon ki bennük társaik iránt.

Ez elengedhetetlen feltétele a jó, együttműködő légkör kialakulásának. Huzamosabb hiányzás esetén a csoport tagjai tudatják a távollévő gyerekekkel, hogy hiányzik és gondolnak rá.

A gyerekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. Az együtt megélt élmények rokonszenvet ébresztenek egymás iránt.

A gyerekek közötti kapcsolatok alakulását nem erőltetjük, de a perifériára szorult gyerekeket különös gonddal próbáljuk bevonni a csoport életébe.

Napirend

A napirend kialakításának szempontjai:

- Kisgyermekkorban az idő nem osztható fel órarendszerű szakaszokra, hanem folyamatos, végtelen egész. Az elfoglaltságoknak is élményszinten egészet kell alkotniuk.
- Lassúbb tempó, az itt és most elve, a szabadság és korlátozás kellő aránya.
- A gyermekeknek huzamos, összefüggő idejük legyen a játékra, és lehetőségük a szabad mozgásra, elkezdett tevékenységük befejezésére.
- A széjjel és együtt ritmikus változása adja a nap ritmusát, rendjét.
- A gyerekek eltérő szükségleteinek (étkezés, pihenés), fejlődési ütemének lehetőség szerinti figyelembe vétele.
- Minél több tartózkodás a szabad levegőn.

Napirendünk folyamatos, részben folyamatos. Egész nap folyamán tiszteletben tartjuk a gyerekek játékát, amely mellett az óvónő által felkínált tevékenység-, mint másik játéklehetőség- a gyermekek számára szabadon választható. Amikor csak lehet, játékainkat, tevékenységeinket a szabad levegőn folytatjuk. Az étkezések ideje állandó. Időtartama a gyermeki igényeknek megfelelően változik- a lassabban evő gyermekekre is tekintettel, vagyunk. A pihenési idő rugalmas, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően változó. A korábban ébredőknek csendes tevékenységeket biztosítunk.

Napirend: szeptember 1 – május 31.

- 7.00 – 11.45 Játék a csoportszobában, szabadban.
Benne: folyamatos tízórai, játékhoz kapcsolódó tevékenység.
10-35 perces együttlét, melynek nincs kötött időpontja, de előre megtervezett. (pl. mese, beszélgetés, születésnap köszöntő, drámajáték stb.) Egyéni részképességek fejlesztése.
Szabadban tervezett mozgásfejlesztés, tapasztalatszerzés.
Séták, kirándulások, szabad játék az udvaron.
- 11.45 – 12.30 Testápolási teendők, készülődés az étkezéshez.
Ebéd
- 12.30 – 15.00 Pihenés, alvás mesével és zenével
- 15.00 - 15.30 Folyamatos felkelés, folyamatos uzsonna
- 15.30 – 16.00 Játék a csoportszobában vagy szabadban hazamenésig.

Napirend: június 01 – augusztus 31.

- 7.00 – 8.30 Gyülekező, játék a szabadban
- 8.30 – 9.30 Mindennapos testnevelés
Testápolási teendők
Tízórai
- 9.30 – 12.00 Játék, szabadon választott tevékenység
Játék a szabadban, szabadban szerzett mozgásfejlesztés,
tapasztalatszerzés
- 12.00-15.00 Testápolási teendők
Ebéd
Pihenés, alvás mesével és zenével
- 15.00-16.00 Játék, szabadon választott tevékenység hazamenésig, ha lehet, a szabadban.

Tervezés:

Az óvónő szabadsága az idő kezelésében, a játékok tartalmához illő szervezeti formák megtalálásában, a gyermeki műveltség anyagának a mindenkori helyzethez illő összeválogatásában valósulhat meg.

Az óvónők a nevelési év kezdetén – a csoport összetételének ismeretében – végiggondolják munkájuk súlypontjait, és ezt a csoport dajkájával is megbeszélik.

A tervezés során szem előtt tartja, hogy megvalósuljon:

- a gyermekek számára biztosított szabadság
- a mindennapi életből vett problémák közös megoldása
- a központi téma tevékenységek sorozatára, a napi tevékenység együttműködésre épüljön
- a tevékenységek időtartama szabadon meghatározható
- a témafeldolgozás teljes
- a tevékenységekbe integrált műveltségterületek sokoldalú, közvetlen tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba

Hetirend

A folyamatosságot, rendszerességet és a nyugalmat segíti elő, megteremti a szokásrendszert, melyet a rugalmasság jellemez. Legfontosabb alapelv: elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, beszélgetések, megbeszélések, egyéni fejlesztések lebonyolítására./Dél előtt a csoportban, kint az udvaron, a délutáni játékidőben is alkalom kínálkozik a játékba integrált tanulásra, egyéni fejlesztésekre./

HETIREND

hétfő	Mindennapos testnevelés Anyanyelvi nevelés Mondókázás, énekelgetés Beszélgető körök	Külső világ tevékeny megismerése
kedd	Mindennapos testnevelés Anyanyelvi nevelés Mondókázás, énekelgetés Beszélgető körök	Vizuális nevelés
szerda	Anyanyelvi nevelés Mondókázás, énekelgetés Beszélgető körök	Testnevelés
csütörtök	Mindennapos testnevelés Anyanyelvi nevelés Mondókázás, énekelgetés Beszélgető körök	Ének-zene
péntek	Mindennapos testnevelés	Mese-vers

A szervezeti és időkeretek meghatározása jól bevált a gyakorlatban, mindenre van elegendő idő, a gyermekek nem terhelték. Az időkeretek rugalmasan kezelhetőek.

Azért alkalmazzuk a hetirendet, hogy tudjuk figyelni, hogy melyik nap, melyik tevékenységre koncentrálnunk jobban.

Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

Az óvodapedagógus feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermekek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot. **Általános elvárás, hogy vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.**

Migráns gyermekek nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.

Közreműködünk a gyermekek veszélyeztetésének megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.

Az alábbiak alapján végezzük ezt:

- Családlátogatások végzése.
- Egyéni beszélgetések.
- Különböző jelzésekre való felfigyelés.
- A védőnővel való kapcsolattartás.
- Tájékozódunk az **önkormányzat** segítségével.

Feltárjuk a veszélyeztetettség vagy hátrányosság okait:

- Nevelési hiányosság.
- Anyagi okok.
- Kedvezőtlen lakásviszonyok.
- A gyermek csonka családban él (válás, egyéb ok).
- A szülő bánásmódja (durva, elhanyagoló).
- Egyéb súlyos nevelési probléma.

- A szülő életvitele (alkoholista, drogfüggő,).
- Egyéb hátrány.

A gyermekeket veszélyeztető okok megszüntetése pedagógiai eszközökkel:

- a szülők bizalmának megnyerése
- játék- vagy egyéb eszközvásárlási tanácsadás a gyermek fejlesztése érdekében
- a szabadidő vagy az otthoni házimunka közbeni közös programok tartalmas eltöltéséhez ötletadás, a gyermekkel való otthoni türelmes foglalkozás hangsúlyozása
- az ingerszegény helyzet megszüntetése: a szülő – gyermek kapcsolatban az együttlét örömeinek kiemelése
- a családban előforduló durvaság, a konfliktusok megszüntetése a szülők meggyőzésével
- az anyagi jólét miatti érzelmi elsivárosodásnál a szülő rádöbbenése, hogy milyen fontos a gyermek érdekében:
- a kötetlen együttlét, a közös tevékenység
- a beszélgetés a családban
- a gyermekek viselkedéséből adódó konfliktusok leküzdése a szülők segítségével
- őszinte, nyílt tájékoztatás a gyermekről
- közös erőfeszítés, a problémák megszüntetésére
- a családi nevelés hibáinak, hiányosságainak feltárása és megszüntetése, következetes és tapintatos óvónői beszélgetéssel
- a gyermek személyiségfejlesztése érdekében – ha szükséges – a Nevelési Tanácsadó szolgáltatásainak igénybevétele
- a gyermek testi-, értelmi-, érzelmi-, erkölcsi fejlődésének elősegítése az óvodai nevelés során

Amennyiben a fenti pedagógiai eszközökkel nem tudjuk a gyermekeket veszélyeztető okokat megszüntetni, úgy segítséget kérünk a Gyermekjóléti Szolgálat szakemberétől.

Óvodánkban nincs külön gyermekvédelmi felelős, így azokat a feladatokat az óvodavezető látja el.

A gyermek védelme érdekében az alábbi prevenciós problémafeltáró- és megoldó feladatokat végezzük:

- óvodán belül biztosítjuk a gyermeki jogok érvényesülését, ha szükséges, javaslatot teszünk a védő-óvóintézkedésekre.
- A leendő óvodások szüleinek lehetőséget biztosítunk az óvodával való megismerkedésre.
- Az új gyermekeknek a csoportba való beilleszkedését igyekszünk zökkenőmentesé tenni.
- Törekszünk a gyermeket és családját a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- Figyelemmel kísérjük a rendszeres óvodába járást, hiányzás esetén feltárjuk az okokat, és a rendelkezésünkre álló eszközökkel orvosoljuk az esetleges problémát.
- A gyermekbalesetek megelőzésére megtesszük a kellő óvintézkedéseket.
- Támogatjuk a rászoruló családok segélyhez jutását.
- Együttműködő, odafigyelő kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel annak érdekében, hogy:
  - Segíteni tudjuk a szülői szerep eredményesebb betöltését.
  - Javuljon a megromlott, vagy laza szülő-gyermek kapcsolat.
  - A szülők nevelési szokásait közelíteni tudjuk a társadalmilag, pedagógiailag helyes módokhoz, meghagyva az egyediséget.

Szülő – gyermek - pedagógus együttműködésének formái:

Pedagógiai programunkban megfogalmaztuk az óvoda és a család kapcsolatának alapelveit, a kapcsolattartás formáit.

Feladatunk:

- a szülők és az óvodapedagógusok szoros együttműködése a gyermek nevelése során.

- A családi nevelés tiszteletben tartása. Az óvoda megerősít, segít ott, ahol tud és ahol szükséges.

A szülő az alábbi módon segítheti a nevelőmunkánkat:

- betartja az óvoda házirendjében megfogalmazottakat,
- alkalmazkodik a csoport szokás- és szabályrendszeréhez,
- a gyermekével kapcsolatos gondjait őszintén megbeszéli az óvodapedagógussal, törekszik az együttnevelésre
- javaslataival, véleménye elmondásával hozzájárul nevelő- oktató munkánk hatékonyságának növeléséhez,
- aktívan részt vesz a szülői értekezleten, a közös programokon.
- megfontolja az óvónő szakmai tanácsait.

Óvodánk az alábbi módon és formában nyújt segítséget a szülőknek a gyermeke helyes neveléséhez:

A családlátogatás során az óvodapedagógusok megismerkednek a gyermek szociokulturális hátterével.

A szülők bizalmának elnyerése érdekében:

- érdeklődéssel, segítő szándékkal fordulnak felé,
- a gyermekéről való közléseit, előítélet és mindenfajta ítékezés nélkül fogadjuk,
- kompetenciahatáron belül segítünk a gyermekével kapcsolatos problémái megoldásában.

Harmonikus óvodapedagógus-szülő kapcsolatot a gyermek megfelelő fejlődése érdekében felhasználjuk a szülő szemléletmódjának formálására:

- Helyes nevelői magatartás közvetítése,
- Szakmai tanácsadás a gyermeknevelésről, a problémákról és annak megoldásának lehetőségeiről.
- A megzavart szülő-gyermek kapcsolat javításának segítése, a szülő figyelmének gyermekére való irányítása.
- Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt gyermeke óvodai életéről, tevékenységeiről, viselkedéséről.
- Adott esetben hangsúlyozzuk a családlátogatás fontosságát,

- Törekszünk a szülői értekezletek tartalmi, formai fejlesztésére: a témával kapcsolatos szülői igények felmérése, figyelembevétele, kötetlen beszélgetések megvalósítása,
- Nyílt napok helyett biztosítjuk, hogy a szülő, az óvodavezetővel való egyeztetés után bármikor bemehet a csoportba, megfigyelheti gyermekét, együtt tevékenykedhet, játszhat vele.
- A családok egymáshoz közelítése, annak elősegítése, hogy megismerjék egymás nevelési szokásait. A csoport életébe való bevonásukon kívül felhasználjuk az óvodai rendezvényeket is.

Az együttműködés formái:

- Családlátogatás /meghívásra, vagy szükség szerint, ha indokolt/
- Egyéni beszélgetések /ez lehet behívásos fogadóóra is/
- Szülői értekezletek
- Nyílt napok
- Ünnepek, ünnepélyek lebonyolítása
- Kirándulás
- Társadalmi munkákban való részvétel az óvoda szépítése, fejlesztése érdekében
- Versenyjátékok szervezése és azokban való részvétel: gyermekek, szülők közösen, pl. Gyermeknap.

Felzárkóztatás, tehetséggondozás

Fontos elvünk, hogy bármilyen ok miatt társaitól elmaradt gyermek fejlesztése, korrekciója, **egészséges társaival együtt, egyéni bánásmóddal** történjék. A felzárkóztatás fontos eleme az életkorra leginkább jellemző utánzásos tanulás, a társak példája. Óvodánk alapító okiratának megfelelően vállaljuk a magatartási és tanulási zavarral küzdő, valamint felmerülő igény esetén a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését- **megfelelő szakember irányításával**. A különböző hátrányok kompenzálásának legfőbb eszköze a mozgás, **a szenzoros integrációs mozgásterápia**, amely a gyermek belső késztetéseire, motívumaira épít.

A **logopédus** segítségét a beszédhibák javításában általában a gyermekek 5.-ik életéve után vesszük igénybe- súlyosabb probléma esetén korábban is.

A **tehetséges gyermekek** számára igyekszünk olyan lehetőségeket, tevékenységeket biztosítani amelyek, képességeik kibontakoztatását segítik. Minden gyermek **ügyes** valamiben. Sokoldalú, önkifejezésre lehetőséget adó tevékenységek által segítjük **önbizalmának** fokozását, **figyelem zavarának** feloldását, **önkontroljának**, **önismeretének** erősítését, a folyamatos egyéni motivációk fenntartását.

A **szociálisan hátrányos helyzetben lévő** gyermekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése terén legfőbb célunk, hogy az óvoda nyugodt- érzelemgazdag, derűs légköre segítse esetleges sérüléseik kompenzálását. Az óvoda valamennyi dolgozója részéről elengedhetetlen a türelmes- elfogadó attitűd, a fokozott törődés, az egyénhez igazított elvárások, amelyek mintául szolgálnak a gyermekek számára. Különösen fontos integrálódásuk (kapcsolatteremtés, beilleszkedés a csoportba, tevékenységekbe) segítése. Feladatunk olyan társadalmi szervezetekkel, csoportokkal való kapcsolat keresése, amelyek ezt a hátrányt csökkenteni segítenek.

Az SNI gyermekek befogadásával kapcsolatos alapelvünk:

A korai segítségnyújtás nem korai szelekciót jelent, hanem egyéni állapot megismerést, az esélyek diagnosztizálását, amelynek célja a megfelelő időben és megfelelő módon biztosított korai nevelés. Befogadó intézményként a szülőkkel együttműködve, biztonságos környezetben együtt neveljük a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, a tanulási magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő, a kiemelkedő képességű és a többségi gyermekeket.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

1. Sajátos nevelési igényű gyermek
2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek
3. Kiemelt, tehetséges gyermek

A kiemelt, tehetséges gyermek, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek,

- aki átlag feletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik
- felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség

A tehetség „felmérése” 3-5 éves korban a napi tevékenységek során történik.

A tehetséges gyermekek számára igyekszünk olyan lehetőségeket biztosítani, amelyek képességeik kibontakoztatását segítik. (Társas-, és logikai játékok; zenei fejlesztés; nagyobb ügyességet igénylő kézműves technikák – pályázaton való részvétel stb.)

Elsődleges feladatunk felderíteni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a Gyermekjóléti Szolgálat segíti. A gyermek veszélyeztetettségétől függően jelzéssel élünk a Gyermekjóléti Szolgálat felé.

Pedagógiai eszközökkel törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Megoldási lehetőségek: nevelési segítség, tanácsadás. A szülők figyelmének felhívása a gyermek fejlődésének sajátosságaira. A gyermeknevelési tanácsadóba irányítása:

A beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek szocializációját segítő tevékenységek: játék, drámajáték, azonosulásra épülő játék, kapcsolatteremtő játék, kreatív tevékenységek.

Társas kapcsolatok alakítása, tapasztalatszerzés az egymással törődésről. Páros szituációs játékok.

A közös mozgás öröme, mozgásfejlesztő eszközökkel, óvodapedagógus által irányított mozgásos játékokban.

Az énekes játékok a hallás-, és ritmusérzék fejlesztés mellett a különböző érzelmek átéléséhez is segítséget adnak.

Népmeséink nevelő hatású, énerősítő példát, erkölcsi irányt adnak.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fogalma

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a speciális szakemberek segítségével elért fejlettség a sajátosságnak megfelelően a befogadó iskola függvénye szerint.

Sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön. A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai-, orvosi-, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslataira kell építeni.

Az óvodai életet mindezek ismeretében szervezzük, elsődleges célként megjelölve az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődését.

A sajátos nevelési igényű gyermek a csoportban:

Az óvónő példát mutat. Elfogadja őt olyannak, amilyen. Elnyeri bizalmát, erősíti öntudatát. Bevonja a játékba, képességeihez mértén feladatokat ad neki. Elismeri

teljesítményét, igyekezetét. **Kedvező adottságaira épít.** Mellé ül, kézen fogja, őt választja párjának.

Társai felé irányítja, elmondja a csoportnak, hogy adott gyermek miben más, mi a problémája, pl. nem beszél. Elmondja, hogy az emberek különbözőek, mindannyian mások vagyunk. Van, aki szépen énekel, vagy gyorsan fut, de mindenki mindent nem tudhat. Együtt, közösen többre vagyunk képesek. Mindenkinek kihangsúlyozza a jó tulajdonságait, a „más” gyermeknek is.

Szeretettel, türelemmel közeledünk a „más” gyerek felé is, a gyerekek ezt látják tőlünk, és megtanulják.

A nevelés hatására a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek. **Mindig annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.**

Fejlesztési területek:

- Szociális készségek fejlesztése, önbizalom erősítése
- Nagymozgás – testséma
- Téri észlelés – téri tájékozódás, jobb-bal oldalúság, irányfejlesztés
- Taktilis észlelés
- Vízuo- motoros koordináció, szem-kéz, szem-láb, szem – kéz - láb, intermodális kódolás (látás, hallás, mozgás)
- Vizuális figyelem, érzékelés
- Vizuális észlelés – látási megkülönböztető képesség, vizuális differenciálás, alak – állandóság, alak – háttér tagolása
- Vizuális emlékezet – vizuális memória, vizuális szeriális emlékezetfejlesztés
- Auditív verbális figyelem
- Auditív észlelés – hallási megkülönböztető képesség, differenciálás
- Verbális észlelés – beszéd motorika, grammatika, szókincs bővítése
- Verbális – auditív emlékezet, auditív szeriális emlékezetfejlesztés

- Finommozgás – grafomotorika
- Nyelvi kifejezőképesség

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél ezek a kritériumok –**speciális szakemberek bevonásával is** – csak árnyaltan, részben valósulhatnak meg.

Fontos, hogy képességeikhez mérten minél előbbre jussanak.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknek szóló speciális fejlesztő tevékenységek:

- Biztonságosan, egyéni képességeikhez mérten sajátítsák el a csoport és az óvoda szokásrendjét.
- Ismerjék meg az alapvető játékokat. Legyenek képesek rövid ideig átéléssel játszani. Válasszanak maguknak játékeszközt, használat után tegyék helyre. Tudjanak egyszerű építményt készíteni. A szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékaikban.
- Ismerjenek verseket, mondókákat, dalokat, szívesen hallgassanak mesét.
- Maguktól is kapcsolódjanak be az óvónő kezdeményezéseibe, a közös játékba, mozgásba, kézműves tevékenységekbe. A tanulási folyamatban közreműködő részvételüket biztosítjuk egyéni képességüknek és fejlődési ütemüknek megfelelően.
- Az integrált nevelés folyamatában a prevenció (megelőzés), a korrekció (javítás, korrigálás), és a kompenzáció (a kiesett funkciók mással való segítése) nevelési feladatainkat sérülés specifikusan, egyénre szabottan határozzuk meg minden gyermeki tevékenységben.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó különleges gondozási feladatok ellátása.
- A kommunikáció és elemi szociális viselkedés kialakítása, a viselkedésproblémák kezelése. Alakuljon ki bennük a társakkal szembeni segítőkészség, tudják megfogalmazni kéréseiket, kívánságaikat a környezetük felé.
- Fejlődésbeli elmaradások korrekciója, korai elemi készségek és kognitív funkciók kialakítása.

Meggyőződésünk, hogy a gyermeket körülvevő felnőttek legfontosabb dolga az egészséges környezet biztosítása, a szabad mozgás és játék feltételeinek megteremtése, odafordulás, rá figyelés, kérdéseire való válaszolás. Mindezek közvetetten segítik az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások kialakulását, fejlődését.

Alapvető feladatunk a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, a test – lélek – szellem harmóniájának megteremtése.

Fontos elvünk, hogy a bármilyen ok miatt társaitól elmaradt gyermek fejlesztése, korrekciója **egészséges társaival együtt, egyéni bánásmóddal** történjék.

A felzárkóztatás fontos eleme az életkorra leginkább jellemző utánzások tanulás, a társak példája.

Óvodánk alapító okiratának megfelelően vállaljuk a magatartási-, tanulási- és beszédzavarral küzdő, valamint – szakértői vélemény alapján – a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését – megfelelő szakember irányításával.

A gyógypedagógiai, ill. logopédiai fejlesztés alkalmait kivéve ők is minden idejüket társaikkal együtt töltik.

A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységről a gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít, foglalkozási naplót vezet. Az óvónők az ő szakmai irányításával – a szakértői vélemény javaslatai és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei figyelembe vételével - az óvodai élet keretei között segítik a gyermek beilleszkedését, fejlődését.

Iskolakezdés előtt - a szülők egyetértése esetén – a Nevelési Tanácsadó gyógypedagógusának irányításával csoportos szűrést végzünk, amelyet szükség szerint egyéni vizsgálat követ.

Az óvoda kapcsolatai

Család:

Legfontosabb együttműködő partnerünk a **család, a szülő.**

Együttműködésünk meghatározója. **A gyermek neveléséért elsősorban a család a felelős, amelyben mi partnerek, segítőtársak igyekszünk lenni. Együttműködésünk alapja a kölcsönös bizalom, elfogadás.**

Különösen fontos a nehéz helyzetű, valamint a magatartási vagy egyéb problémát mutató gyermekek családjához való tapintatos, segítőkész közeledés az együttműködés érdekében.

A segítség formái:

- folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt gyermeke óvodai életéről, fejlődéséről
- ösztönözzük, hogy a szülők éljenek a csoportlátogatás lehetőségével
- szükség szerint családlátogatás, fogadóóra keretében lehetőséget teremtünk a nyugodtabb, bizalmasabb beszélgetésre, ezzel is segítve az együtt nevelést.

Alkalmanként külső pedagógiai szakember munkáját is igénybe vesszük a segítséghez, ill. közreműködünk a szülő és a szakember közötti kapcsolat megteremtésében.

Az óvodai nevelőmunkát a szülők alapvetően a nevelők munkájába vetett bizalmukkal segíthetik.

Fenntartó:

A gyermekeket közvetlenül érintő kapcsolatokon túl az együttműködésünk a fenntartó önkormányzattal a legszorosabb. A működési feltételeket biztosítja az óvoda részére. A működéshez elsősorban gazdasági szemlélettel közelít, emellett elvárja a jelenlegi óvodakép fenntartását, a szülők gyermek elhelyezési igényeinek kielégítését.

Gyermekvédelmi kapcsolatok

Idetartozik:

- a háziorvossal, védőnővel
- a nevelési tanácsadóval
- logopédussal
- Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolatunk.

A **védőnővel** rendszeres a kapcsolatunk. A házi orvos évente kétszer, a védőnő szükség szerint látogatja óvodánkat.

Logopédus helyben foglalkozik a beszédhibás gyermekekkel heti egy alkalommal.

Nevelési tanácsadóval, Pedagógiai Szakszolgálattal kapcsolatunk alkalmoszerű.

Az iskolaérettség elérése az idegrendszeri vagy egyéb hátránnyal küzdők esetében csak speciális szakember bevonásával végzett korrekcióval lehetséges. A problémás gyermekeket pszichológushoz, fejlesztő pedagógushoz irányítjuk. Bizonytalan esetekben az iskolaérettség megállapításához segítséget kérünk.

Az óvoda gyerekvédelemmel összefüggő tevékenysége:

- Kölcsönös bizalomra épülő kapcsolat kiépítése és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel. Tapintatos – a gyermeket veszélyeztető helyzetekben viszont határozott – véleménynyilvánítás; jelzés a hatósági feladatot ellátó szervezeteknek.
- A gyermekek szociokulturális helyzetének feltérképezése, folyamatos figyelemmel kísérése, segítségadás (színházbérlet, kirándulás költségeinek átvállalása).
- A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járásának fokozott ösztönzése, elvárása.
- Folyamatos, élő kapcsolat az óvónők és a családgondozók között, kiemelt figyelemmel a gyermekek testi-lelki bántalmazására vagy elhanyagoltságára.
- A feladatok ellátásának célja: a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők korai felismerése, a veszélyeztetettség megelőzésére, elhárítására intézkedések megtétele.
- Gyermekvédelmi felelős feladata az óvónőkkel, szülőkkel való kapcsolattartás, a veszélyeztető tényezők, hátrányos helyzetek minél korábbi felismerése, javaslat tétele további intézkedésre.

Általános iskolával

Az iskolával való kapcsolatunk legfőbb célja a gyermekek számára a minél zökkenőmentesebb átmenet elősegítése. Fontos az előzetes véleménycsere, majd a tapasztalatok megbeszélése.

- kölcsönös nyitottsággal segítjük egymás munkáját. Ügyelünk arra, hogy az óvodai nevelési program ne térjen el céljától, feladataitól és módszereitől. Annak érdekében, hogy a gyermekek örömmel, bizalommal várják az iskolát, közös programokat szervezünk (pl.: Jeli kirándulás, gyermeknap).

Kulturális kapcsolatok

- Nagy Gáspár Kulturális Központ- Vasvár. Színházi rendezvényein való részvétel évente néhány alkalommal.
- Vasvár városi Könyvtár: Gyermekrendezvények alkalmanként

A fejlődés elvárható eredményei, jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, a családi és óvodai nevelés eredményeképpen 6-7 éves korra eléri a gyermekek azt a fejlettségi szintet, mely alkalmassá teszi őket a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A fejlettség mutatói testi értelmi érzelmi kompetenciák. Ezek azokat az alapképességeket jelentik, melyek az iskolába lépéshez szükségesek.

Elvárható eredmények:

- Arányos testi fejlettség.
- A test, a lélek, a szellem életkorra jellemző összhangja.
- Nagy és finom mozgások összerendezett ügyes kivitelezése.
- Mozgáskoordináció és finom motorika fejlettsége.
- Érzékelés, észlelés (elsősorban látási-hallási és tapintási észlelés, téri tájékozódás, testséma) differenciáltsága az iskolai tanuláshoz szükséges szinten.
- Magányosan, párban és csoportokban folyó elmélyült játékra való alkalmatosság.

- Az akadályok leküzdésének, a problémák önálló, változatos megoldásának képessége. Kompromisszumkészség.
  - Tág értelemben vett tanulási vágy és képesség- a világra való nyitottság.
  - Elemi tájékozódás az emberi kapcsolatokban, térben, időben, ok-okozati összefüggésekben.
  - Megjelenik a fogalmi gondolkodás, a szándékos figyelem.
  - Önként vállalt szabályok betartása, az elkezdett cselekvés befejezése.
  - A viselkedés érzelem - és indulatvezéreltsége csökken. Képes vágyai késleltetésének az esetleges kudarcok elviselésére.
-
- Alkalmazkodó képesség, alapvető viselkedési normák követése.
  - Érthető, helyzethez illő beszéd.
  - Szándékosan irányítani tudják testi szükségleteiket, viselkedésüket, mozgásukat.
  - Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan is éretté válnak az iskolára.**
Kedvező családi légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyerektársaikkal.

Értelmi képességek:

- érdeklődése nyitott
- érzékelés, észlelés: vizuális, akusztikus, taktilis, kinezetikus
- emlékezet: önkéntelen mellett megjelenik a szándékos felidézés
- figyelem: terjedelme, megosztás nő, elterelhetősége csökken
- gondolkodás: analízis, szintézis, absztrahálás, általánosítás, rendezés, konkretizálás
- beszéd: érthető, folyamatos, hangzók tiszta kiejtésének fontossága, beszédértés
- gondolatok, érzelmek kifejezése
- képes másokat meghallgatni
- általános ismeretei bőveek: önmaga, környezete, évszakok stb.

Érzelmi, szociális képességek:

- készen áll az iskolai élet elfogadására

- képes együttműködésre, kapcsolatteremtésre
- szabályokhoz tud alkalmazkodni
- önállóság, önfegyelem jellemzi
- feladattudata kialakulóban van (feladatmegértés, feladattartás, kitartás)

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. Kedvező iskolai légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre a felnőttekkel és gyermektársaikkal.

Ünnepek, hagyományok

Már a beíratás előtt lehetőséget adunk a szülőknek, gyermekeknek az óvodával való ismerkedésre.

Ekkor a leendő óvodások és a velük érkező szülők megismerhetik óvodánkat, csoportunkat, udvarunkat. Személyesen találkozhatnak az óvónőkkel, akiktől kérdéseikre azonnal választ kaphatnak.

Betekintést nyerhetnek az óvoda Pedagógiai Programjába és a csoport egyéni sajátosságait is láthatják.

A felvételt nyert gyermekek szüleinek személyre szóló értesítést küldünk egy hónapon belül.

Óvodai ünnepeink lényegét a hosszas készülődés, a ráhangolódás adja.

1. Mikulás

Titokzatos ajándékozás, igazi Mikulás érkezése. A gyermekek ilyenkor a cipőjükben vagy a csoportban találnak apróbb meglepetéseket, csokoládét, cukorkát, majd az igazi Mikulás megérkezik. Az ünneplés nyilvános, meghívjuk rá a leendő kiscsoportosokat is.

2. Karácsony

Az adventi időszakot, a lelki rákészülődés folyamatát tartjuk kiemelten fontosnak. Hosszú adventi készülődés, ajándékkészítés, mézeskalácssütés, óvoda díszítése meghitt családi hangulattal. A szünet megkezdése előtti napon igazi karácsonyfával ünneplünk.

3. Farsang

Húshagyó keddi bolondozás, télkergető. A gyermekekkel álarcokat, maskarákat készítünk, kergetjük a telet. Vidám , táncos mókázás a csoportban.

4. Március 15.

Egyik legnagyobb magyar ünnepünk, ebben az időszakban mesék, mondókák, huszáros játékok, verbuválás,... stb. teszik átélhetővé, megtapasztalhatóvá az ünnep méltóságát, jelentőségét.

5. Húsvét

A természet megújulását, néphagyományainkat felelevenítve lányos körjátékainkkal ünnepeljük. Tojást díszítünk népi technikákkal, sütünk, takarítunk. Ajándékkeresés az udvaron.

6. Anyák napja

A gyermekek ajándékot készítenek az anyukáknak, nagymamáknak. Személyes köszöntő az óvodában, családias, meghitt hangulatban.

7. Gyermeknap

Örömteli, humoros együttlét az udvaron. Versenyjátékokat szervezünk.

8. A nemzeti összetartozás napja

9. Évzáró

Rövid műsoros szereplés a Kultúrházban, majd közös együttlét, játék a szülőkkel.

10. Születésnapok

Az adott napon ünnepeljük a gyermekek születésnapját. A kis ünnepelt tiszteletére gyertyagyújtással (annyi gyertyával ahány éves a gyermek), magunk készítette apró

ajándékkal és a társak jó kívánságaival tesszük emlékezetessé. Az ünnepelt ilyenkor hozhat apró süteményeket, melyet maga kínálhat a gyerekeknek, felnőtteknek.

11. A nagycsoportosok iskolalátogatása a tanítási év végén.

Óvodai szintű hagyomány a májusi kirándulás a Jeli arborétumba az iskolásokkal együtt, valamint közös kirándulás év végén egy közösen megtervezett helyszínre.

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Pedagógiai Programunk megvalósításához az alábbi eszközök, felszerelések szükségesek. Az összeállításnál figyelembe vettük a **2012 (VIII.31. EMMI rendeletet)**

Csoportszoba:

Nem túl sok, gyermekléptékű, esztétikus bútorzat.

Az elrendezés a gyermekek szabad játékát és mozgását, ill. meghitt elhúzódását egyaránt tegye lehetővé.

A kész játékeszközökön túl sok félkész, ill. variálható kiegészítő eszköz segítse a játék kibontakozását.

Legyen helye a gyermekek személyes dolgainak, „kincseinek”. Ez biztonságérzetüket erősíti, intimitást biztosít.

Folyamatos rajzolósi, festési, mintázási, barkácsolási bábozási lehetőség biztosítása.

Kisebb helyigényű egyensúlyozók, mozgásfejlesztő eszközök

A csoport szoba játékei:

- puhatestű, öltöztető babák ruhatárral
- babakocsik, bölcső
- csecsemőgondozási kellékek
- babaedény készlet
- plüss állatok

- takarító eszközök (kis méretben)
- hintaló
- fakockák (tároló ládában)
- ruhák, kalapok, kendők a beöltözködéshez
- társas és memória játékok, dominó, kártyák
- kirakó játékok
- bábok
- színes fagyöngyök különböző méretben
- autópálya
- autók
- LEGO
- libikóka (műanyag)
- ugráló pónik

Vers, mese:

- mesekönyvek
- szakkönyv

Ének-zene, énekes játék:

- triangulum
- cintányérok
- ujj cintányérok
- kasztanyetták
- csengős pálca
- ritmus fák
- harangok, csengők
- dobok
- csörgődob
- furulya (óvodapedagógusé)
- xilofon, metalofon

Rajzolás, mintázás, kézimunka

- különböző méretű formavágó ollók
- különböző mintavágók

- többféle méretű, színű és minőségű papír
- színes ceruzák (3-4 féle)
- zsírkréták, pasztellkréták
- festékek, temperák
- barkács festék és kellékei
- üveg- és textil festék
- filctollak
- formalyukasztók
- vágólapok
- árák (szúráshoz)
- szövőkeretek
- fonalak
- gyöngyök
- mozaik kerámia
- hurkapálcák
- ragasztók
- különböző képlékenységű gyurmák
- kavicsok, kagylók, termések
- aszfalt kréták

Mozgáseszközök:

- bordásfal
- szőnyegek (kicsi, nagy)
- akadálypályához téglák, botok, karikák
- tornapadok
- zsámoly
- tornakészlet (Greifswald)
- ugráló labdák
- kis labdák
- billenők
- gólyalábak, lépegetők
- egyensúlyzó tölcser
- mini trambulin
- bóják, téglák

- különböző méretű karikák
- szalagok, kendők
- babzsákok
- ugráló kötelek

Udvari eszközök:

- kombinált mászóvár (csúszda, lengőhinta)
- lengőhinták
- gyűrűknek, nyújtóknak akasztó állvány
- egyensúlyzó gerenda
- mászóka
- homokozó (takaró ponyvával)
- gyermek méretű padok, asztalok
- célbadobó tölcser
- kosárlabda palánk

Legitimációs záradék

Érvényességi nyilatkozat:

2013. június 15-től visszavonásig.

Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

A dokumentum jellege: nyilvános

A dokumentum megtalálható:

Módosítás előírásai:

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén

Nyilvánosságra hozatala: megtekinthető a vezetői irodában.

Alsóújlak, 2013. június 15.

.....
Óvodavezető

A program készítésénél ezeket a törvényeket vettük figyelembe:

- 1993. évi LXXIX törvény a közoktatásról
- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII.28) Kormányrendelet
- 4/2010. (I.19.) OKM rendelet a pedagógiai szakszolgálatról
- A nevelési –oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. VIII.31./ EMMI rendelet
- A közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben 138/1992. (X.8.) kormányrendelet
- 22/2013. (III.22) EMMI rendelet a pedagógiai intézmények működéséről
- 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- 363/2012. (XII.17) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Alapprogramja